

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ – ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γεωργία Τσέλλιου
Ξ2013033

**Μετάφραση αποσπάσματος της *Εκθέσεως Ωμοτήτων*
των *Καζαντζάκη, Κακριδή, Καλιτσουνάκη***

ΜΕΛΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ:
Α' ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ- ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΛΙΒΑΣ
Β' ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ- Γιώργος Κεντρωτής

Κέρκυρα
Σεπτέμβριος 2019

1. Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία εκπονήθηκε από τη Γεωργία Τσέλλιου, προπτυχιακή φοιτήτρια του τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας, το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019. Μέλη της Επιτροπής Εποπτείας συνετέλεσαν ως πρώτος επιβλέπων καθηγητής ο κύριος Σωτήριος Λίβας και ως δεύτερος επιβλέπων ο καθηγητής κύριος Γιώργος Κεντρωτής. Η συγκεκριμένη εργασία έχει ως θέμα της την μετάφραση και τον σχολιασμό αποσπάσματος της έκθεσης που συνέταξαν ο Ν. Καζαντζάκης, ο Ι. Κακριδής και ο Ι. Καλιτσουνάκης με διακριτικό τίτλο << ΈΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΩΣ ΩΜΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΚΡΗΤΗ>> όπως αυτή ανατυπώθηκε στο βιβλίο του Μανόλη Καρέλλη <<Ιστορικά Σημειώματα Για Την Κρήτη. Από την επανάσταση του 1866 ΩΣ ΤΗΝ ΚΑΤΟΧΗ>> και εκδόθηκε από τις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης. Το συγκεκριμένο θέμα επιλέχθηκε καθώς αναφέρεται σε μια από τις χειρότερες και πιο καθοριστικές στιγμές της σύγχρονης ιστορίας. Συγκεκριμένα λόγω του ότι αναβιώνουν εθνικιστικά και ναζιστικά κινήματα τα τελευταία χρόνια η ενασχόληση με το συγκεκριμένο κείμενο έμοιαζε πιο επίκαιρη από ποτέ. Δεν πρέπει να ξεχνάμε πόσο εύκολα και μεθοδικά η ανθρωπότητα έβγαλε τον χειρότερο της εαυτό. Με την Έκθεση αυτή, η οποία ήταν μια μόνο από τις εκθέσεις που είχαν συνταχθεί εκείνη την περίοδο, φαίνεται ακράδαντα η σαθρότητα των εθνικιστικών/ναζιστικών πολιτικών οι οποίες μπορεί να είναι καταστροφικές για οποιονδήποτε.

2. Πρωτότυπο

264

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

ΚΕΦ. Α'

Η ΚΑΤΑΛΗΨΙΣ

Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐπιθέσεως τῶν Γερμανῶν
μέχρι τῆς 14ης Σεπτεμβρίου 1941

«Μᾶς κατηγορήσαν ὅτι ἐλάβομεν μέρος εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τῆς καταλήψεως παρὰ τοὺς διεθνεῖς κανόνας τοῦ πολέμου καὶ ἐπομένως ἔπρεπε νὰ χυθῇ αἷμα πρὸς ἀντεκδίκησιν... Καὶ ποιὸς ἐδίδαξεν τοὺς χωρικοὺς Κρητὰς τοὺς παλιονόμους σας, τοὺς ὁποίους σεῖς κατὰ πᾶσαν στιγμήν καὶ διὰ πᾶν συμφέρον σας παραβιάζετε καὶ καταπατεῖτε μὲ τὰ παλιοπάποντσά σας; Ἀλλωστε εὕρισκόμεθα εἰς ἐμπόλεμον κατάστασιν καὶ εἴχαμεν γενικὴν ἐπιστράτευσιν».

Ἀπὸ τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ 16ετοῦς Λούλη Παναγιωτάκη
τυφεκισθέντος εἰς Ἀγίαν τὸν Αὐγούστον τοῦ 1944.

3*

«Φταίει ἡ γερμανικὴ διοίκησις, πὺν ἔθεσε τοὺς Κρητικοὺς ἐκτὸς νόμου τοὺς πρώτους μῆνες τότε πὺν ὁ κάθε Γερμανὸς εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ σκοτώνη ὅποιον ἤθελε. Τώρα εἶναι ἄργα πιά· δὲν καταλάβαμε τὴν ἐλληνικὴν ψυχή. Ἐπρεπε ὁ Χίτλερ νὰ κόψη παράσημα καὶ νὰ παρασημοφορήσῃ ὅλους τοὺς Ἕλληνας πὺν πολέμησαν γιὰ τὴν πατρίδα τους».

Λόγοι γερμανοῦ δεκανέως πρὸς Κρητὰ κατὰ τὸ 1944.

Ἡ ἐπίθεσις τῶν Γερμανῶν κατὰ τῆς Κρήτης ἤρχισε τὴν 19 Μαΐου 1941 ἐπὶ τῆς Βορειοδυτικῆς κυρίως παραλίας τῆς νήσου μὲ κέντρον τὸ ἀεροδρόμιον τοῦ Μάλεμε, δι' ἀλεξιπτωτιστικῶν ἰδίως δυνάμεων. Ἐπὶ τῆς Κρήτης σημαντικὸς ἐλληνικὸς στρατὸς ὀργανωμένος δὲν ὑπῆρχε, διότι οἱ ἄνδρες τῆς Μεραρχίας Κρητῶν, εὕρισκομένης

* Σ.τ.Ε.: Οἱ ἀριθμοὶ στο ἀριστερὸ περιθώριον δηλώνουν τὴ σελίδα τοῦ πρωτοτύπου τῆς Εκθέσεως, ἀπὸ το ὁποῖο προέρχεται τὸ ἀντίγραφον τοῦ Ἱστορικοῦ Μουσείου Κρήτης ποῦ ἐκδίδουμε ἐδῶ.

εἰς τὸ ἄλβανικὸν μέτωπον, μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν εἶχον ἀπο-
κλεισθῇ εἰς τὴν ἡπειρωτικὴν Ἑλλάδα. Τὴν ἄμυναν τῆς νήσου μέχρι
τῆς καταλήψεώς της διεξήγαγον τὰ ὀλιγάριθμα ἑλληνικὰ καὶ
ἀγγλικὰ στρατεύματα, ὅσα ἐπρόφθασαν νὰ διαπεραιωθοῦν εἰς τὴν
Κρήτην, κυρίως ὅμως ὁ μέχρις ὥρας ἀστράτευτος ἀνδρικός πληθυ-
σμός, ἔφηβοι καὶ παρήλικες. Ἡ ἐν Κρήτῃ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις
εἶχε διατάξει γενικὴν ἐπιστράτευσιν ἐπὶ τῆς νήσου. "Ὅτι ὅμως
ἔδωκε ἰδιάζοντα χαρακτῆρα κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς τῆς ἀμύνης
ὑπῆρξεν ἡ γενικὴ ἐξέγερσις τῶν κατοίκων, οἵτινες βοηθούμενοι καὶ
ἀπὸ τὰς γυναῖκας καὶ ὀπλισμένοι μὲ ὅ,τι πρόχειρον εὑρέθη εἰς τὰς
χειρας των, μὲ παλαιὰ ὅπλα, ἀξίνας καὶ ράβδους ἀκόμη, ἐπάλαισαν
4 ἀπεγνωσμένως κατὰ τῶν γερμανῶν ἀλεξιπτωτιστῶν ὑπερασπιζο-
ντες τὸ πάτριον ἔδαφος. Φυσικὰ ἐν τέλει οἱ Γερμανοὶ ὑπερίσχυσαν,
ὁ τακτικὸς ἑλληνικὸς καὶ ἀγγλικὸς στρατὸς διελύθη καὶ κατέφυγεν
εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς νήσου, ἀναμένων τὴν εὐκαιρίαν νὰ διαφύγῃ
εἰς Αἴγυπτον, ἐνῶ ὁ ὑπόλοιπος πληθυσμὸς ἐπερίμενε μὲ ἀγωνίαν νὰ
ἴδῃ πόσον βαρὶὰ θὰ ἐπλήρωνεν τὰς ἀπωλείας τῶν εἰσβολέων.

Διότι οἱ Γερμανοὶ ἐξηγόρασαν πράγματι ἀκριβὰ τὴν κατάληψιν
τῆς Κρήτης· κατὰ τοὺς μετριοτέρους ὑπολογισμοὺς ἔχασαν περὶ
τὰς 6.000 ἀπὸ τὸ ἐπίλεκτον σῶμα τῶν ἀλεξιπτωτιστῶν. Τώρα
εἶχεν ἔλθει ἡ ὥρα τῆς ἐκδικήσεως. Καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ
ἀγῶνος οἱ Γερμανοὶ εἶχον διαπράξει ἀτιμίας· οὕτω πολλοὶ ἀπὸ τοὺς
κατερχομένους ἀλεξιπτωτιστάς, παρὰ τὸν Ἀλικιανόν, τὸν Δραπα-
νιὰν καὶ ἄλλαχοῦ, ἔσπευδον νὰ συλλάβουν γυναῖκας καὶ παιδιὰ ἐπὶ
τῶν ὤμων τῶν ὁποίων ἔπειτα ἐστήριζον τὸ ὅπλοπολυβόλον των,
ἀναγκάζοντες αὐτοὺς νὰ προχωροῦν ἐνῶ ἐκεῖνοι κρυμμένοι ὀπισθέν
των ἐπυροβόλουν. Μὲ τοιοῦτον ζωντανὸν προχύρωμα ἦσαν βέβαιοι
ὅτι οὔτε Ἕλληνες οὔτε Ἀγγλοι θὰ ἐτολμοῦσαν νὰ τοὺς προσβάλουν.

Ἡ ἀδικαιολόγητος καὶ ἔξω παντὸς δικαίου σκληρότης ὅμως τῶν
κατακτητῶν κατεφάνη κυρίως μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν. Ἐνῶ
κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἐπιχειρήσεων ἔρριπτον ἀπὸ τῶν ἀεροπλάνων
ἐντύπους προκηρύξεις, ὅτι ὁ πληθυσμὸς δὲν εἶχε νὰ φοβῇται καμ-
μίαν καταστροφὴν καὶ δι' αὐτὸ ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ ταχύτερον
εἰς τὰς εἰρηνικὰς τοῦ ἐργασίας, καὶ ἐνῶ γερμανοὶ ἀξιωματικοὶ ἐβε-

βαίουν τὰ αὐτὰ μὲ τὸν λόγον τῆς στρατιωτικῆς των τιμῆς, μόλις οἱ
Γερμανοὶ ἔγιναν κύριοι τῆς νήσου προέβησαν εἰς ἀθρόους τυφεκι-
σμοὺς καὶ λεηλασίας. Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Μαΐου μέχρι τῶν μέσων
ἰουνίου τοῦ τότε ἀντιπροέδρου τῆς

ξεις, και αν ακομη το ηθελον;

[Σχεδόν δὲν ὑπάρχει συνοικισμὸς τοῦ νομοῦ Χανίων, ποὺ νὰ μὴ θρηνῇ νεκροὺς ἐκτελεσθέντας κατὰ τὴν φοβερὰν ἐκείνην περίοδον ἢ καὶ νὰ μὴν ἔχη ὑποστῇ λεηλασίας καὶ ἄλλας καταστροφάς. Πόσα ἀκριβῶς εἶναι τὰ θύματα, εἶναι ἀδύνατον ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ γνῶρίζωμεν.] Περιοριζόμεθα λοιπὸν νὰ ἀναγράψωμεν τὰ μᾶλλον δοκιμασθέντα χωρία, ἀναφέροντες ἐδῶ καὶ ἐκεῖ χαρακτηριστικὰς λεπτομερείας:

Εἰς τὰς 20 Ἰουνίου ἐτυφέκισαν ὁμαδικῶς εἰς τὰ Περιβόλια τῶν Χανίων 34 εἰς ἀντίποινα τῶν κατὰ τὴν εἰσβολὴν φονευθέντων,

ἄλλους 4 δὲ μεμονωμένους.¹

Τὴν 1ην Αὐγούστου οἱ γερμανοὶ συνέλαβον ἐκ τοῦ ΑΛΙΚΙΑΝΟΥ καὶ τῶν πέριξ χωρίων ΡΟΥΜΑΤΑ, ΠΡΑΣΕΣ, ΡΟΥΘΟΥΝΙ, ΚΑΡΕΣ, ΦΟΥΡΝΕΣ,² ΣΧΟΙΝΕΣ,³ ΚΟΥΦΟΣ καὶ ΒΑΤΟΛΑΚΚΟΣ ἑκατὸν ὀκτῶ ἄνδρας, τοὺς ὁποίους ἐξετέλεσαν αὐθημερὸν εἰς τὴν παρὰ τὸν Ἀλικιανὸν γέφυραν τοῦ ποταμοῦ Κερίτη. Ἡ κατηγορία ἦτο πάλιν ὅτι οἱ ἄνδρες τῶν χωρίων αὐτῶν εἶχον πολεμήσει κατὰ τὴν εἰσβολήν, μόνον ὅτι τὴν φορὰν αὐτὴν οἱ γερμανοὶ ἐσκηνοθέτησαν καὶ δίκη-ἐνώπιον ἐκτάκτου στρατοδικείου ἀπηύθηνον εἰς τοὺς προσαγομέ-νους δύο τρεῖς ἐρωτήσεις («Γιατί ἐπολέμησες στὴν εἰσβολή; ποιοὶ ἄλλοι ἐπολέμησαν;»), ἔπειτα τοὺς ὑπεχρέωναν νὰ ὑπογράψουν ἕνα σημεῖωμα γερμανικὰ γραμμένον ποὺ δὲν ἐννοοῦσαν —πολλοὶ ἤρνηθησαν νὰ ὑπογράψουν— καὶ ἀκολούθως ὠδηγοῦντο εἰς τὸν τό-πον τῆς ἐκτελέσεως. Μεταξὺ τῶν τυφεκισθέντων ἦτο ὁ ἀνάπηρος Νικ. Φριολάκης, ταγματάρχης ἐν τιμητικῇ ἀποστρατείᾳ, τραυμα-τίας τῆς μάχης τῆς Δοϊράνης, μὲ ξύλινον πόδα, ὅπως καὶ δύο ἄλλοι ἀνάπηροι. Εἰς τοὺς συγγενεῖς τῶν ἐκτελεσθέντων ἐπεστράφησαν

¹ Χαρακτηριστικὸν τῆς φιλοτιμίας τῶν Κρητικῶν εἶναι τὸ ἀκόλουθον γεγο-νός: Ὁ Ἀντών. Σκουμπάκης, ὅστις κατὰ τὴν εἰσβολὴν εἶχε φονεύσει τρεῖς γερμανοὺς ἀλεξιπτωτιστὰς καὶ κατόπιν καταφύγει εἰς τὰ βουνά, θεωρήσας ἑαυτὸν ὑπαίτιον τοῦ φόνου τῶν 34 συγχωριανῶν του παρουσιάσθη μόνος του εἰς τοὺς γερμανοὺς, κατήγγειλεν ἑαυτὸν καὶ ἐτυφεκίσθη.

² Τὸ χωρίον Φουρνές ἀριθμεῖ 55 τυφεκισθέντας ἐν ὅλῳ μεταξὺ τῶν ὁποίων δύο γυναῖκες· ἐξ αὐτῶν οἱ περισσότεροι ἐξετελέσθησαν εἰς τοῦ Ἀλικιανοῦ. Μὲ τὴν κατηγορίαν ὅτι ὑποθάλλουν Ἕλληνας καὶ Ἀγγλους ἀντάρτας συνέ-λαβον εἰς τὰς 10/2/44 ὅλους τοὺς ἄνδρας—173 ἐν ὅλῳ— καὶ τοὺς ἐφυλάκισαν εἰς τὴν Ἀγίαν· ἐξ αὐτῶν ἐτυφεκίσθησαν 3, 23 δὲ ἀπεστάλησαν ὁμηροὶ εἰς τὴν Γερμανίαν· δὲν ἐπέστρεψε κανεὶς. Οἱ ἄλλοι ἀπελύθησαν περιοδικῶς.

³ Εἰς τὸ γ. Σχοῖνες εἶχε ἀποφύγει ὁ Νικ. Φριολάκης.

12 αὐτότητες καὶ οἱ πῖλοι τῶν· τὰ δακτυλίδια, τὰ ὥρολόγια καὶ τὰ χρήματα ἐκρατήθησαν ὑπὸ τῶν γερμανῶν. Ἀκολούθως ἡγγαρεύθησαν γέροντες καὶ ἔφηβοι, οἵτινες ἔθαψαν τοὺς νεκροὺς εἰς τέσσερας τάφους ὁμαδικούς. Ὁ ἐκ τῆς ἡγγαρείας Νικ. Γ. Βατσάκης, ἐπειδὴ κατὰ τὴν ταφὴν ἔκαμεν ἐμετόν, ἐτυφεκίσθη ἐπὶ τόπου. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐκὰν ὁ Ἑμμ. Δασκαλάκης, ἐπίσης ἐτυφεκίσθη εἰς τοὺς ἀγροὺς ὁ μαθητὴς τοῦ Γυμνασίου Ἑμμ. Βουραδάκης, διότι ἡρνήθη νὰ φανερῶσιν τοὺς συντρόφους του, μεθ' ὧν ἐζήτει νὰ διαφύγῃ καὶ οἱ ὅποιοι κρυμμένοι ἐπὶ δένδρου παρηκολούθησαν τὴν σκηνὴν καὶ ἤκουσαν τὴν ἀπάντησιν τοῦ ἡρωϊκοῦ ἐφήβου: «οἱ δάσκαλοί μας μᾶς ἔμαθαν νὰ μὴν εἴμαστε προδότες». Ἐπίσης οἱ γερμανοὶ διήρπασαν τὰς οἰκίας ὅλας παραλαβόντες μεθ' ἑαυτῶν ἐνδύματα, ὑποδήματα, ἐπιπλα, ζῶα, τρόφιμα κτλ. Συγχρόνως ἐλήστευσαν τὸ χωρίον Φουρνὲ καὶ ἐπυρπόλησαν τὸ Σχοινέ.¹

Εἰς τὰς 2/8 ἐλθόντες εἰς τὰ ΜΕΣΚΛΑ, ἀφοῦ ἔδωκαν τὸν λόγον τῆς στρατιωτικῆς τῶν τιμῆς ὅτι δὲν θὰ βλάψουν κανένα, ἀρκεῖ οἱ κάτοικοι νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰς οἰκίας τῶν, συνεκέντρωσαν τὴν ἐπομένην ὅλους τοὺς κατοίκους παρὰ τὸ σχολεῖον καὶ ἤρχισαν τὴν ἀνάκρισιν, κατὰ πόσον περιέθαλπον Ἀγγλοὺς στρατιωτικούς. Οἱ ἀνακρινόμενοι ἡρνήθησαν, φυσικά, τοῦτο —καὶ περιέθαλπον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην 70 περίπου Ἀγγλοὺς!— ὅπως ἡρνήθησαν καὶ τὸ ὅτι οἱ ἀπουσιάζοντες ἄνδρες εὐρίσκονται ἀντάρται εἰς τὰ βουνά, ἰσχυριζόμενοι ὅτι πολεμοῦντες εἰς τὴν Ἀλβανίαν δὲν ἔχουν ἀκόμη

¹ Τὸ μῖσος τῶν γερμανῶν κατὰ τῶν χωρίων αὐτῶν ὑπῆρξεν ἰδιαίτερον. Κατὰ τὴν ἰδίαν περίοδον ἐφόνευσαν ἄλλους 4, κατὰ Μάϊον τοῦ 1945, 2, κατέστρεψαν δὲ τοὺς ἐλαιῶνας καὶ τοὺς ἀμπελῶνας, διὰ νὰ καύσουν τὰ ξύλα, ἢ διὰ νὰ κάμουν λαχανοκήπους πρὸς ἰδίαν αὐτῶν χρῆσιν. Τέλος εἰς τὰς 25 Μαΐου 1945, προκειμένου νὰ καταστρέψουν τὰ πλησίον ἐκεῖ ἐναποθηκευμένα πυρομαχικά τῶν προτοῦ παραδοθῶν, ὑπεχρέωσαν ἐπὶ ποινῇ τυφεκισμοῦ τοὺς κατοίκους τοῦ Ἀλικιανοῦ νὰ κλεισθοῦν ἐντὸς τῶν οἰκιῶν τῶν. Εὐτυχῶς ἐκ τῆς ἐκρήξεως οὐδὲν θῦμα ἐσημειώθη, πλῆθος ὅμως οἰκιῶν ὑπέστη σημαντικὰς ζημίας. Ἀπὸ ἐκρήξεις ἀποθηκευμένων πυρομαχικῶν ὀλίγον πρὸ τῆς καταρρεύσεως τῶν γερμανῶν, ὑπέστησαν ζημίας καὶ ἄλλα χωρία, ὡς π.χ. τὸ παρὰ τὰ Χανιά, Μουρνιές.

Ἀλεξιπτωτισταὶ εἶχον ριφθῇ καὶ εἰς τὰ πέριξ τῆς Ρεθύμνου· οἱ γερμανοὶ γενόμενοι κύριοι τῆς περιοχῆς προέβησαν ἀμέσως (25 Μαΐου) εἰς τὴν ὁμαδικὴν ἐκτέλεσιν πεντηκοντάδος κατοίκων τῶν Χ. ΠΕΡΙΒΟΛΙΑ καὶ ΜΙΣΙΡΙΑ· ἡ ἐκτέλεσις τῶν περισσοτέρων ἐξ αὐτῶν συνετελέσθη δι' ἀνιέρου ἀπάτης· εἰς τοὺς κατοίκους, οἵτινες εἶχον συλληφθῇ ὅλοι καὶ ἐκρατοῦντο νηστικοί, εἶπον οἱ γερμανοὶ ἐὰν ᾔθελον, νὰ τοὺς δώσουν τσάι καὶ μπισκότα. "Οσοὶ ἐδήλωναν, ὠδηγοῦντο ἔξω κατὰ μικρὰς ομάδας καὶ ἐξετελοῦντο παρὰ τὴν παραλίαν, χωρὶς οἱ ὑπόλοιποι ἔγκλειστοι νὰ ἀντιλαμβάνωνται τί συμβαίνει. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξετελέσθησαν πολλοὶ ἄνδρες καὶ 17 γυναῖκες· οἱ δυστυχεῖς ἐνόμιζον ὅτι θὰ κατῴρωναν ἔτσι νὰ ἐξασφαλίσουν τροφὴν διὰ τὰ πεινασμένα καὶ θρηνοῦντα τέκνα τῶν. Ἡ καταστροφὴ θὰ συνεπληροῦτο διὰ τῆς πλήρους ἐξοντώσεως τῶν κατοίκων, ἂν τὸ ἀγγλικὸν πυροβολικόν, εὐρισκόμενον ἀνατολικώτερον, δὲν ἤρχιζε νὰ βάλλῃ ἐξαναγκάσαν τοὺς γερμανοὺς νὰ ὑποχωρήσουν πρὸς στιγμὴν. Φυσικὰ ἐξετελεῖτο καὶ πᾶς εὐρισκόμενος εἰς τοὺς ἀγροὺς κτλ. Μεταξὺ τῶν ἐκτελεσθέντων ἦσαν καὶ ἄνδρες ὑπέργηροι, ἀνάπηροι καὶ τυφλοί. Ἐκ τῶν γυναικῶν ποὺ ἐτυφεκίσθησαν ἀναφέρομεν τὴν Κατίναν Δελῆ μετὰ τὰς δύο κόρας τῆς Ἀγγελικῆς καὶ Ἀναστασίας. Ἡ μαθήτρια τοῦ Γυμνασίου Ἀθηνᾶ Δρανδάκη ἰδοῦσα τυφεκισμένους

τὸν ἀδελφόν τῆς καὶ τὴν μίαν ἀδελφὴν τῆς, τὴν δὲ ἄλλη τραυματισμένη, παρεφρόνησεν. Οἱ γερμανοὶ τοὺς ἡμίσεις τῶν νεκρῶν ἔκαυσαν ἐπιχύσαντες βενζίνη, τοὺς ἄλλους δὲ ἔρριψαν εἰς φρέατα. Τὰ δύο χωρία μετὰ τοῦ παρακειμένου ΠΛΑΤΑΝΙΑΣ ἐλεηλατήθησαν πλήρως, ἀπὸ τὰς οἰκίας τῶν —περὶ τὰς 350 ἐν ὅλῳ— κατεστράφησαν αἱ 221. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου κατεκάη. Τὸ "ἀστεῖον" τῆς ἀποπατήσεως ἐντὸς μαγειρικῶν σκευῶν, κλινοσκεπασμάτων κτλ. ἐπανελήφθη καὶ ἐδῶ εἰς μεγάλην κλίμακα.

Συγχρόνως (τέλ. Μαΐου - 3 Ἰουνίου) ἀνετίναξαν τὰς οἰκίας τῶν ἔτι ἀνατολικώτερον τῆς Ρεθύμνου κειμένων χωρ. ΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΣ, ΧΑΜΑΛΕΥΡΙ, ΑΣΤΕΡΙ καὶ ΠΑΓΚΑΛΟΧΩΡΙ καὶ ἐξετέλεσαν περὶ τοὺς 30 ἐν ὅλῳ, μεταξὺ αὐτῶν καὶ γέροντας (π.χ. τὸν 80ντούτη Ἑμμ. Τσίχλην) καὶ γραιάς. Εἰς τὸ Ἀστέρι ἐξετελέσθη ἐπιπροσθέτως, ἡ Εὐαγγ. Παναγ. Πολιουδάκη, διότι ἐθρήνη τὸν τυφεκισμὸν τοῦ συζύγου τῆς καὶ τοῦ υἱοῦ τῆς. 317

18

Κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν κατεστράφησαν ὁλοσχερῶς, ὡς εἶδο-
 μέν, ἡ Κάντανος καὶ ὁ Σχοινές, ἐνῶ ἄλλα χωρία (Ἀλικιανός, Ἀγιά,
 Δραπανιάς, Κακόπετρος, Φλώρια, Πλεμενιανά, Κυρτομάδο) ἀνε-
 τινάχθησαν ἢ ἐκάησαν μόνον ἐν μέρει. Λεηλασίας ὅμως καὶ δηλώ-
 σεις ὑπέστησαν ὅλα τὰ χωρία τῆς Κρήτης. Ἀπὸ τὰ καταστήματα
 ἀφηρεθήσαν τὰ πάντα, ἀπὸ τὰς οἰκίας τὰ κοσμήματα καὶ τὰ λοιπὰ
 πολύτιμα ἀντικείμενα, τὰ σκεύη, τὰ ἐπιπλά,¹ τὰ ἐνδύματα, ἀκόμη
 τὰ γεωργικὰ καὶ δασικὰ προϊόντα τῆς νήσου, μὲ μίαν λέξιν τὰ πά-
 ντα. Καὶ ἡ δῆλωσις αὕτη καὶ διαρπαγὴ διήρκεσε καθ' ὅλον τὸ τε-
 τραετὲς διάστημα τῆς κατοχῆς καὶ ἐφ' ὅλης τῆς Κρήτης. Κάθε με-
 τασταθμεύων λόχος προέβαινεν εἰς νέας ἀρπαγὰς, καὶ ἐπίσημως
 διὰ τοῦ διοικητοῦ του, διὰ νὰ πληρώσουν τὰς ἀνάγκας τῶν, καὶ με-
 μονωμένως διὰ τῶν στρατιωτῶν, διὰ νὰ θησαυρίσουν ἀνόμως.

19

νειον τῆς Βιάννου, εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἀγ. Ἀντωνίου, τῆς ὁποίας ἐφόνευσαν
 τὸν 80ετῆ καλόγηρον Κύριλλον μαζί μὲ ἓνα λαϊκόν, ἐλεηλάτησαν τὴν ἐκκλη-
 σίαν καὶ κατέστρεψαν τὸν κώδωνα, πυροβολοῦντες κατ' αὐτοῦ χάριν σκοπο-
 βολῆς. Εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἀγ. Ἰσιδώρου, κειμένην εἰς τὸ ἀκρότατον βορειο-
 ανατολικὸν ἀκρωτήριο τῆς Κρήτης, ἔκαυσαν τὸ 1944 τοῦ ναοῦ τὰ τέμπλα
 καὶ τὰς εἰκόνας αὐτοῦ, αὐτὸν δὲ μετέβαλον εἰς σταῦλον. Ἀνετίναξαν τὸν
 ναὸν τοῦ Ἀγ. Πνεύματος παρὰ τὴν Ἱεράπετραν καύσαντες τὰς εἰκόνας· ὁ
 χώρος ἰσοπεδώθη, διὰ νὰ ἐγκατασταθῇ ἐκεῖ προβολεύς. Προηγουμένως ὁ
 ναὸς ἐχρησιμοποιεῖτο ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν ὡς ἀποθήκη πυρομαχικῶν. Ἄλλα
 παραδείγματα θὰ ἴδωμεν ἐν συνεχείᾳ τῆς ἐκθέσεως ταύτης.

¹ Ἀπὸ αὐτά, οἱ γερμανοί, ἄλλα ἐχρησιμοποιοῦν, ἄλλα ἔκαιον καὶ ἄλλα κατέ-
 στρεφον μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ τὰ στερήσουν ἀπὸ τοὺς κατοίκους· οὕτω
 π.χ. κατὰ τὴν κατάληψιν τοῦ Ἡρακλείου, ἔρριπτον ἀπὸ τῶν παραθύρων τῶν
 οἰκιῶν τὰ ἐπιπλά εἰς τὰς ὁδοὺς ἢ συνεκέντρωναν τὰ ὑαλικά εἰς τὸ μέσον τοῦ
 δωματίου καὶ ἐχόρευαν ἐπ' αὐτῶν. Ἄλλα πάλιν ἐπιπλά ἐπώλουν ἀλλαχοῦ εἰς
 τιμὰς μαύρης ἀγορᾶς, καὶ ἄλλα, προπαντὸς τὰ ραδιόφωνα καὶ τὰς ραπτο-
 μηχανάς, ἔστελλον εἰς τὴν Γερμανίαν. Μόνον διὰ τὸν νομὸν Λασηθίου, τὸν
 ὀλιγώτερον ἄλλωστε δοκιμασθέντα, ἡ ἀποζημίωσις διὰ τὰ καταστραφέντα
 ἢ διαρπαγέντα ἐπιπλά ὑπολογίζεται κατ' ἐπίσημον ἔκθεσιν εἰς 850 ἑκατομ-
 μύρια προπολεμικῶν δραχμῶν.

ΚΕΦ. Β'

Η ΚΑΤΟΧΗ

Ἀπὸ τῶν μέσων Σεπτεμβρίου 1941
μέχρι τῶν μέσων Αὐγούστου 1944

«Τὰ χωράφια σας δικά μας, τὰ ζῶα σας δικά μας, καὶ σεῖς δικοί μας!»

Λόγοι γερμανοῦ ἀξιωματικοῦ εἰς τὸ Ροδοβάνι

9 [Οἱ γερμανοὶ καταλαμβάνοντες ὀριστικῶς τὴν Κρήτην ἐφρόντισαν ἀμέσως διὰ τὴν ἐγκατάστασίν των καὶ τὴν ὀργάνωσιν τῶν πολεμικῶν των σχεδίων. Ἡ νῆσος ἐχαρακτηρίσθη ὡς φρούριον τοῦ Ράιχ (Reichsfestung) καὶ ὁ διοικητὴς τῆς ἐλάμβανεν διαταγὰς ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸ Βερολίνον, διωκεῖτο δὲ ὑπὸ τῶν γερμανῶν, πλὴν τοῦ νομοῦ Λασηθίου καὶ τῆς ἐπαρχίας Βιάννου νομοῦ Ἑρακλείου, ἅτινα παρεδόθησαν εἰς τοὺς Ἰταλοὺς μέχρι τῆς καταρρεύσεώς των (Σεπτ. 1943). Ἡ θέσις τῆς νήσου ἐβοήθει τὸν Ἀξονα διὰ τὸν πόλεμον τῆς Ἀφρικῆς καὶ διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν θαλασσίων ὁδῶν τῆς Μεσογείου. Ὅταν βαθμιαίως ὀργανώθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλων ἡ κατασκοπεία καὶ ὑπὸ τῶν ἐντοπίων ἡ ἐθνικὴ ἀνταρτικὴ ἀντίστασις, οἱ γερμανοὶ τῆς Κρήτης εἶχον νὰ φροντίσουν καὶ διὰ τὴν ἰδικὴν των ἀσφάλειαν.

Τὴν περίοδον ταύτην χαρακτηρίζουν τελεία ἀπομύζησις τοῦ ἰδιωτικοῦ καὶ ἰδία τοῦ ἀγροτικοῦ πλούτου τῆς Κρήτης, ἀδικαιολογήτοι ἐπιβολαὶ προστίμων, ἐξαντλητικαὶ ἀγγαρεῖαι τῶν κατοίκων, ὁμηρεῖα ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ ἱερέων, ἀπάνθρωποι φυλακίσεις, ἐκτελέσεις ὁμήρων καὶ ἀποστολαὶ εἰς τὴν Γερμανίαν, ὅπου δὲ ἐσημειοῦτο ἀνταρτικὴ κίνησις ἢ σαμποτάζ, ἐξόντωσις τοῦ πληθυσμοῦ καὶ καταστροφὴ τῶν χωρίων.

[γ' Φυλακίσεις, ἐκτελέσεις ὁμήρων,
ἀποστολαὶ εἰς τὴν Γερμανίαν

Κάθε Κρητικοῦ γενιὰ κ' ἡ κάθε μιὰ φαμίλια
ἔχει νὰ γράψῃ ἓνα χαρτί, πὺν νᾶχῃ φύλλα χίλια
μὰ πάλε ὅλα κι' ἂν τὰ πῇ καὶ ὅλα κι' ἂν τὰ γράψῃ,
τῆς γενεᾶς του ἀστόρητα θὰ μείνουνε τὰ πάθη.
Σύγχρονος κρητικὴ μαντινάδα

- 24 Ὅσοι ἐφυλακίσθησαν ὑπὸ τῶν γερμανῶν κατὰ τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Ἀγιᾶς παρὰ τὰ Χανιά, εἰς τὸ Ρέθυμνον, τὸ Ἡράκλειον καὶ ἀλλαχοῦ, δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ ἐξακριβωθῇ. Πάντως πρέπει νὰ ᾔσαν πολλὰ χιλιάδες. Μόνον αἱ φυλακαὶ τῆς Ἀγιᾶς ἦλθεν ἐποχὴ καθ' ἣν εἶχον περὶ τὰς 2.000 κρατούμενους. Ἀφορμαὶ συλλήψεως ἐδίδοντο πολλὰ εἰς τοὺς γερμανοὺς ἀπὸ τὸν ἐνεργητικῶς καὶ παθητικῶς ἀνθιστάμενον πληθυσμόν· καὶ ὅσας ὅμως δὲν ἐδίδοντο τὰς ἐδημιούργουν οἱ ἴδιοι οἱ γερμανοὶ ἐκ τοῦ μηδενός, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἔχουν πάντοτε πλήρεις τὰς φυλακὰς ἀπὸ ὁμήρων, προχείρους πρὸς ἐκτέλεσιν ἢ ἀποστολὴν εἰς τὴν Γερμανίαν. Οὕτω π.χ. συνέλαβον εἰς τὸν Γαλατᾶν Χανίων 13 νέους μὲ τὴν

του, εξαναγκάσαντες τον τόπον.

[Ποῖα ἦσαν τὰ βασανιστήρια ποὺ ὑπέφεραν οἱ φυλακισμένοι; δύσκολα μπορεῖ κανεὶς νὰ φαντασθῇ· μακρὰ ἀπομονώσεις ἐντὸς ἀπολύτως σκοτεινῶν δωματίων, νηστεῖαι, ἐξαφνικαὶ ἀνακρίσεις ἐν καιρῷ νυκτός, ἀπειλαὶ καὶ σκηνοθεσίαι τυφεκισμοῦ, περισφιγξίς τῆς κεφαλῆς διὰ μαγγάνου, πυρωμένος σίδηρος ἐπὶ τῶν γυμνῶν σαρκῶν κ.ἄ.π. Ἀναφερόμεθα μετὰ ἄλλων εἰς τὰ ἐξῆς συγκεκριμένα γεγονότα:

Ὁ ἐκ Φουρνὲ Νικ. Φραγκομιχελάκης καὶ 4 συγχωριανοὶ του, συλληφθέντες ἄνευ αἰτίας τὴν 24/11/44, ἤχθησαν εἰς τὰς φυλακὰς Ἀγιάς. Καμμία ἀγγαρεία δὲν τοὺς ἐπεβλήθη, καθ' ὅλον τὸν μῆνα ὅμως τῆς φυλακίσεώς των οἱ φύλακες τοὺς ὑπεχρέωναν νὰ ἐξέρχονται γυμνοὶ καθ' ἐκάστην δύο ὥρας προτοῦ ἐξημερώσῃ εἰς τὸν περίβολον τῆς φυλακῆς. Ἐκεῖ τοὺς περιέχυνον μὲ ψυχρὸν ὕδωρ καὶ ἀκολούθως τοὺς ὑπεχρέωνον νὰ εἰσέλθουν ἐντὸς βυτίου πλήρους ὕδατος, περιχεόμενοι συγχρόνως καὶ ἀπὸ πάνω. Τὸ αὐτὸ ἐπανελαμβάνετο τὸ ἀπόγευμα· τὸ ἑσπέρας ἐλάμβανον «μία κουταλιά ζουμί» καὶ ὀλίγον ἄρτον. Τροφὴ δὲν ἐπετρέπετο νὰ λαμβάνουν ἐξωθεν.

Ὁ Γ. Κουρουπάκης ἀπὸ τὸ χ. Γουδέτσι, συλληφθεὶς ὡς ἐκδίδων παράνομον δελτίον καὶ ὡς κατάσκοπος τῶν Ἀγγλῶν, ὑπέστη τὸ μαρτύριον τῆς ἐμπήξεως βελονῶν ἐντὸς τῶν ὀνύχων του καὶ κατόπιν τῆς ἐκριζώσεώς των. Ἐπειδὴ καὶ πάλιν δὲν ἐδέχετο νὰ μαρτυρήσῃ τοὺς συνεργάτας του, κατεδικάσθη εἰς θάνατον· τὴν τελευ-

ταίαν στιγμὴν τοῦ ἐπροτάθη νὰ τοῦ δοθῇ χάρις ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μαρτυρήσῃ· ἀρνηθεὶς καὶ πάλιν, ἐβασανίσθη ἐπὶ 15 ἡμέρας ἀκόμη καὶ ἀκολούθως ἐξετελέσθη. Τὸ αὐτὸ μαρτύριον τῆς ἐκριζώσεως τῶν ὀνύχων ὑπέστη διὰ νὰ μαρτυρήσῃ ὁ ἐκ Ρεθύμνου Ἡγουμενάκης. Τὸν ἀπὸ τὴν κωμόπολιν Μοῖρες (Μεσσαράς) καταγόμενον Κ.Γ. Ἀστρινάκη, διὰ νὰ μαρτυρήσῃ τοὺς ἀντάρτας, ἐκτύπων μὲ σανίδα γεμάτην μὲ καρφιά. Ὁ Ἀστρινάκης, ἀποπειραθεὶς ἐν τῇ ἀπογνώσει του νὰ δραπετεύσῃ, ἐτυφεκίσθη ἐπὶ τόπου.

Εἰς τὸν Ἀλικιανὸν συνελάμβανον τὸν ἀντάρτην...

Πέριξ τῶν φυλακῶν ὑπάρχει μεταξύ ἄλλων ἓνας τάφος, ὅπου κεῖνται 60 ὁμαδικῶς ἐκτελεσμένοι —εἶναι οἱ πρῶτοι ποὺ ἐτυφεκίσθησαν ἀμέσως μετὰ τὴν εἰσβολήν—, ἄλλοι δὲ 6, μὲ 10 τυφεκισθέντας καθεῖς. Πόσοι ἄλλοι θὰ ἀποκαλυφθοῦν ἀκόμη εἰς τὰ πέριξ, παραμένει ἄγνωστον, διότι οἱ γερμανοὶ κατ' ἀρχὰς ἐφρόντιζον εὐθὺς μετὰ τὴν ταφὴν νὰ ὀργώσουν καὶ νὰ ἰσοπεδώσουν ὅλον τὸν πέριξ χώρον, ὥστε νὰ χάνεται κάθε ἵχνος τάφου. Εἰς δὲ τὴν Μάνδραν ἡ Ἐπιτροπὴ ἐβάδιζεν ἐπὶ 1/2 ὥραν ἐν μέσῳ τάφων ὁμαδικῶν καὶ μεμονωμένων, τῶν μὲν ἀναγνωρισθέντων εἰς ποίους νεκροὺς ἀνήκουν, τῶν δὲ τελείως ἀγνώστων. Ἐκεῖ εὐρίσκεται καὶ ὁ τάφος τοῦ πολιτευτοῦ Ρούσου Κουνδούρου ἐκ Λασηθίου, ἐκτελεσθέντος εἰς τὰς 16/9/44 μετ' ἄλλων 53. Κατὰ χώραν εὐρίσκεται καὶ ὁ περὶ φημος κορμὸς δένδρου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπέδενον τοὺς ἐκεῖ ἐκτελουμένους καὶ ὅστις εἰς ὕψος 1.30 τοῦ μέτρου περίπου, ἔνθα ἡ καρδιά τῶν τυφεκιζομένων, ἔχει καταφαγωθῇ ἀπὸ τὰς σφαίρας.

Ἄγνωστος εἶναι μέχρι τῆς ὥρας ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκ τῶν φυλακῶν εἰς Γερμανίαν μεταφερθέντων Ἑλλήνων ἐκ τῶν ὁποίων ἐλάχιστοι ἐπέζησαν· ἐνδεικτικῶς μόνον ἀναφέρομεν τοὺς ἐξῆς ἀριθμοὺς· τὴν 10/2/44 ἀπεστάλησαν ἀπὸ τὸν νομὸν Χανίων 223 ὁμηροὶ. Ἀπὸ τὸ χ. Μεσσιλὰ οἱ εἰς Γερμανίαν ἀπουσιάζοντες ἀνέρχονται εἰς 38, ἀπὸ τὸ Φουρνὲ 23, ἀπὸ τοὺς Λάκκους τῆς Κυδωνίας 31, ἀπὸ τοὺς Κάμπους 27, ἀπὸ τὴν Κοξαρεῖ Ἀγ. Βασιλείου 11, ἀπὸ τὰ χωριὰ Σαχτούρια, Λοχριά, Μαγαρικάρη καὶ Καμάρες 35. Ὁ ἐκ τῆς ὁμηρείας ἐπιστρέψας Ἑμμ. Παρασκάκης βεβαιώνει τὸν θάνατον 17 ὁμήρων ἐκ Σελίνου, 21 ἐκ Λάκκων —μεταξὺ αὐτῶν 5 ἐκ μιᾶς οἰκογενείας, τοῦ Κ. Σεργάκη,

τῶν τριῶν υἱῶν του καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του— 15 ἐκ Μεσκιλῶν, 7 ἐκ Φουρνέ καὶ τινων ἄλλων ἐκ διαφόρων χωρίων. Καὶ ὅλοι αὐτοὶ οἱ θάνατοι συνέβησαν εἰς ἓνα καὶ μόνον στρατόπεδον συγκεντρώσεως!

Ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ ἐξαρθῇ ἡ προσωρινὴ σύλληψις ὡς ὁμήρων ἱερέων καὶ νέων γυναικῶν, ἐπιβιβαζομένων καθ' ὁμάδας ἐπὶ τῶν μετακινουμένων γερμανικῶν αὐτοκινήτων καὶ χρησιμευόντων ὡς προκάλυμμα κατὰ πάσης ἐπιθέσεως ἀνταρτῶν. Τὸ σύστημα αὐτὸ ἐχρησιμοποιήθη εὐρύτατα καὶ εἰς τὰς πόλεις καὶ εἰς τὰ χωρία — π.χ. εἰς τὰ Ἐννέα Χωριά, τὸν Κακόπετρον, τὰ Φλώρια, τὰ Περιβόλια τοῦ νομοῦ Χανίων, εἰς τὸν Σταυρωμένον, τὴν Κοξαρέ, τὸν Γερακάρην, τὰ Περιβόλια τοῦ νομοῦ Ρεθύμνης, εἰς τὸ Ἡράκλειον κ.ἄ.— καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς, μάλιστα ὅσον ὁ χρόνος παρήρχετο καὶ ἡ ἀνταρτικὴ κίνησις ἐπέδιδεν.

[δ' Καταστροφὴ χωρίων καὶ ὁμαδικαὶ ἐκτελέσεις
συνεπείᾳ ἀνταρτικῆς δράσεως, σαμποτάζ κλπ.

«Κάθε γωνιὰ τῆς Κρήτης ἔχει τάφους»

Κατὰ τὰ μέσα Αὐγούστου 1943, οἱ γερμανοὶ ἐπολιόρκησαν τοὺς πρόποδας τῆς Ἰδης μὲ σκοπὸν νὰ ἐξοντώσουν τοὺς ἐκεῖ δρῶντας ἀντάρτας. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐπιχειρήσεων ἐφόνευσαν περὶ τοὺς 150 ἐκ τῶν νοτίως τοῦ ὄροπεδίου τῆς Νίδας κειμένων χωρίων Ζαρός, Βορίζια, Κουροῦτες, Πλατάνια, Ζωνιανά, Πλάτανος κ.ἄ. καὶ συνέλαβον ἀρκετοὺς ὁμήρους. Οἱ ἀντάρται, διὰ νὰ μὴν δεινοπαθήσουν τὰ πέριξ χωρία, ἀπέφυγον κατ' ἀρχὰς νὰ πολεμήσουν, ἀποχωροῦντες ὅμως ἐνέπεσαν εἰς κλοιόν, καὶ ἐξηναγκάσθησαν νὰ δώσουν μάχην, 22 αὐτοὶ πρὸς 3.500 γερμανούς· τὴν ἐπομένην κατέφυγον εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ἀρκαδίου. Τότε οἱ γερμανοὶ κατέ-

στρεψαν τὰ ΒΟΡΙΖΙΑ (28/8/43), χωρίον τὸ ὁποῖον εἶχεν ἤδη λεηλατηθῇ κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1942· τὰ γυναικόπαιδα διετάχθησαν νὰ φύγουν ἐντὸς 1 1/2 ὥρας, πρὶν ὅμως παρέλθῃ ἡ προθεσμία αὕτη, τὸ χωρίον ἐβομβαρδίσθη ἐξ ἀεροπλάνων, συμπληρωθείσης τῆς καταστροφῆς του διὰ τορπιλλῶν καὶ δυναμίτιδος. Τὸ σχολεῖον ἀνετινάχθη, ἡ ἐκκλησία ὑπέστη ζημίας, τὸ ὕδραγωγεῖον κατεστράφη. Ἡ περιοχὴ τοῦ χωρίου ἐκηρύχθη πολεμικὴ ζώνη, ἀπαγορευθείσης τῆς ἐπιστροφῆς τῶν κατοίκων. Τὸν Μάϊον τοῦ 1944, ὅτε οἱ γερμανοὶ κατέστρεψαν τὰ χ. Καμάρες, Μαγαρικάρι, Σαχτούρια καὶ Λοχριά (ιδὲ κατ. σ. 311-314), ἐλθόντες εἰς τὰ Βορίζια συνεπλήρωσαν τὴν καταστροφήν. Τὸ χωρίον εἶναι καὶ σήμερον ἔρημον, ἐλαχίστων οἰκογενειῶν ἐπανελθουσῶν εἰς τὰ ἐρείπια· αἱ ἄλλαι εἶναι ἀκόμη διεσκορπισμέναι εἰς τὰ πέριξ χωρία.

29

Τὴν μεγαλυτέραν ὅμως καταστροφήν ὑπέστη κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν ἡ ἐπαρχία τῆς ΒΙΑΝΝΟΥ, καὶ εἰς αἶμα καὶ εἰς καταστροφὰς χωρίων. Ἐπειδὴ ἡ ἐπικοινωνία τῶν ἀνταρτῶν καὶ τῶν ἀγγλικῶν ἐν Κρήτῃ ὑπηρεσιῶν μὲ τὴν Αἴγυπτον ἐγένετο κυρίως ἐκ τῆς νοτίου παραλίας τῆς Κρήτης, οἱ γερμανοὶ ἐνωρὶς εἶχον κηρύξει ὅλην τὴν κεντρικὴν νοτίαν λωρίδα, ἀπὸ Ἀγίας Γαλήνης μέχρι Μύρτου ὡς νεκρὰν ζώνην, ἀπαγορεύσαντες εἰς τοὺς κατοίκους νὰ τὴν πλησιάζουν εἰς βάθος 3 χιλιομέτρων. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ κάτοικοι ἐστερήθησαν τῶν εὐφορωτέρων κτημάτων των. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐγκαταστάθησαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Βιάννου 3 γερμ. λόχοι, οἵτινες ἤρχισαν νὰ βασανίζουν τοὺς κατοίκους, διατρεφόμενοι εἰς βάρος των, διαρπάζοντες τὰ σκεύη τῶν οἰκιῶν των καὶ τὰ πολύτιμα ἀντικείμενά των, ἐπιβάλλοντες εἰς αὐτοὺς ἀγγαραίαις κτλ. Ἡ ἀντίδρασις ἦτο φυσικὴ· οἱ ἄνδρες κατέφυγαν εἰς τὰ βουνὰ μὲ ἄμεσον ἐπακόλουθον οἱ γερμανοὶ νὰ ἐντείνουν τὰς πιέσεις καὶ τὰς διώξεις ἐπὶ τῶν χωρίων τῆς Βιάννου.

Κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1943 συνέλαβον ὡς ὁμήρους κόρας προχόντων, 6 ἀπὸ τὸν Βαχόν, 9 ἀπὸ τὸν Ἀμιράν, 4 ἀπὸ τὸ Κεφαλοβρύσι, 2 ἀπὸ τὸν Κρεββατᾶν, 10 ἀπὸ τὸν Ἀγ. Βασίλειον κτλ. καὶ τὰς ἐνέκλεισαν ἐπὶ μῆνα εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Ἀγιᾶς, διὰ νὰ ἐξαναγκασθοῦν οἱ κάτοικοι νὰ παραδώσουν τὰ ὅπλα των.

Ἐπὶ τῆς Δίκτης ἔδρα κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1943 τὸ ἀνταρτικὸν σῶμα τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Κεντρ. Κρήτης Ἑμμ. Μπαντουβᾶ· οὗτος λαβὼν διαταγὰς παρὰ τῶν Ἀγγλων νὰ προκαλέσῃ ἐπεισόδια ἐν Βιάννῳ, ὥστε ν' ἀπασχοληθῇ ἐκεῖ γερμανικὸς στρατός, ἐφόνευσεν εἰς τὸ χ. Σύμη τῆς Βιάννου, δύο γερμανοὺς στρατιώτας. Οἱ γερμανοὶ ἔστειλαν τότε ἓνα λόχον εἰς τὴν Σύμην, ὅστις ἐμπεσὼν εἰς ἐνέδραν τῶν ἀνταρτῶν ἔξωθι τοῦ χωρίου εἰς τὰς 12/9/43 διελύθη ἀποδεκατισθεὶς, φονευθέντων 30 καὶ αἰχμαλωτισθέντων 12 ἀνδρῶν. Συγχρόνως οἱ ἀντάρται ἀπηλευθέρωσαν τοὺς 12 ὁμήρους —μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ ἐφημέριος τοῦ Κεφαλοβρυσίου Ματθ. Γιαλαδάκης— τοὺς ὁποίους οἱ γερμανοὶ εἶχον συλλάβει ἐκ τῶν χ. Κεφαλοβρύσι καὶ Πεῦκος διὰ νὰ τοὺς ἐκτελέσουν ἐπὶ τοῦ τόπου, ὅπου εἶχον φονευθῇ οἱ δύο γερμανοὶ στρατιῶται. Τὴν ἐπομένην ἡ γερμανικὴ διοίκησις ἀπέστειλεν ἐξ Ἡρακλείου καὶ Ἱεραπέτρας ἰσχυρὰ τμήματα στρατοῦ, τὰ ὁποῖα ἐκύκλωσαν ὅλην τὴν ἐπαρχίαν Βιάννου.

30 Ὅτι τὴν ἤτταν τοῦ ἐχθροῦ εἰς τὴν Σύμην θὰ τὴν ἐπλήρωναν, τὸ ἐγνώριζον τὰ περίξ χωρία, πόσον ὅμως θὰ ἦτο τὸ τίμημα, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ τὸ φαντασθοῦν. Πάντως οἱ ἄνδρες ὅλοι ἀπεμακρύνθησαν ἀπὸ τῶν χωρίων ἀμέσως μετὰ τὴν μάχην τῆς Σύμης. Οἱ γερμανοὶ ὅμως ἐφήρμοσαν τὴν συνηθισμένην πολιτικὴν των. Ἐλθόντες τὴν 13ην Σεπτεμβρίου εἰς τὸ χ. Ἀγ. Βασίλειος ἐφέρθησαν μετὰ μεγάλης ἡπιότητος, βεβαιοῦντες τὰς γυναῖκας ὅτι δὲν θεωροῦν τοὺς χωρικοὺς ὑπευθύνους δι' ὅσα οἱ ἀντάρται κάμνουν, καὶ ὅτι δὲν ἔχουν νὰ πάθουν τίποτε, ἀρκεῖ νὰ τοὺς φιλοξενήσουν, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ἐπίσης προεκήρυξαν ὅτι ὅσοι εὑρεθοῦν εἰς τὰς οἰκίας των δὲν πρόκειται νὰ ὑποστοῦν καμμίαν τιμωρίαν, ἂν ὅμως ἀπουσίαζον, θὰ ἐτιμωροῦντο αἱ γυναῖκες καὶ τὰ τέκνα των, καὶ αἱ οἰκίαι των θὰ ἐκαίοντο, ἐνῶ οἱ ἴδιοι θὰ ἐδιώκοντο ὡς ἀντάρται. Τὰ περίξ χωρία εἰδοποιηθέντα ἀμέσως ἀνεθάρρηνσαν καὶ ἀπεφάσισαν νὰ περιποιηθοῦν καὶ αὐτὰ τοὺς γερμανοὺς ἐρχομένους. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἄνδρας ποὺ εἶχον ἀπομακρυνθῇ, ἐπείσθησαν ὑπὸ τῶν γυναικῶν των καὶ ἐπανῆλθον. Τὴν ἐπομένην, 14/9, ἐορτὴν τῆς Ἀνυψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἐπέπρωτο νὰ συντελεσθῇ μία ἀπὸ τὰς φοβε-

ρωτέρας καταστροφάς πού εἶδεν ἡ Κρήτη καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῆς κατοχῆς· οἱ γερμανοὶ εἰσέβαλον εἰς τὰ χωρία τῆς Βιάννου, Ἀμιράς, Βαχός, Κεφαλοβρύσι, Κρεββατᾶς, Ἀγ. Βασίλειος, Πεῦκος, Κάτω Σύμη, Γδόχια, Μύρτος, Μουρνιές, Ρίζα, Μάλλες κτλ. φονεύοντες μεμονωμένως μὲν ὅσους συνήντων καθ' ὁδόν — ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδιά —, ἐντὸς δὲ τῶν χωρίων συγκεντροῦντες τοὺς ἄνδρας ὅλους καὶ ἐκτελοῦντες αὐτοὺς ὁμαδικῶς.

Καθὼς οἱ γερμανοὶ εἰσήρχοντο εἰς τὸν ΑΜΙΡΑΝ, οἱ κάτοικοι κατὰ σύστασιν τοῦ Δημάρχου τοὺς ὑπεδέχθησαν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ χωρίου κρατοῦντες οἶνον, ρακὴν καὶ ἐδέσματα. Ἐκεῖνοι, ἔχοντες κυκλώσει ἐν τῷ μεταξὺ ὅλην τὴν περιοχὴν, συνέλαβον τοὺς ἄνδρας ὅλους — περὶ τοὺς 100 —, τοὺς ὁποίους ἄνευ διαδικασίας ἐξετέλεσαν μέχρις ἐνὸς ὀλίγον κατωτέρω τῆς δημοσίας ὁδοῦ. Ἡ κατὰ τμήματα ἐκτέλεσις αὐτῶν διήρκεσεν ἀπὸ τῆς 10ης πρωῒνης μέχρι τῆς 4ης ἀπογευματινῆς. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐφόνευον καὶ ὅσους γέροντας καὶ ἀναπήρους εὑρίσκον ἐντὸς τῶν οἰκιῶν, μὴ δυναμένους νὰ κινηθοῦν. Ἐξ αὐτῶν ἀναφέρθησαν οἱ ἑξῆς:

Τὸ χωρίον ἀριθμεῖ ἐν συνόλῳ 117 νεκροὺς τῆς ἡμέρας ἐκείνης. Μιὰ μόνον οἰκογένεια, Βερυκοκάκη ὀνόματι, πενθεῖ 17 μέλη της, ἡ οἰκογένεια Ραπτάκη 12 συγγενεῖς ἐξ αἵματος (ἀδελφούς, θείους καὶ πρωτοξαδέρφους) καὶ 10 γαμβρούς, ἡ οἰκογένεια Ἡλιάκη 10 ἀδελφούς καὶ ἐξαδέλφους. Ἐκ τῆς οἰκογενείας Συγκελλάκη ἐφο-

Ἐκ τῶν ἐκτελεστῶν ἄλλοι μὲν ἀπεχώρησαν εἰς τὸν Κρεββατᾶν καὶ ἄλλοι ἔμειναν εἰς τὸν Ἀμιρᾶν, ἐγκατασταθέντες δὲ εἰς μίαν αὐλὴν ὀλίγον ἀπέχουσιν ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως ἤρχισαν νὰ τρώγουν καὶ νὰ διασκεδάζουν, περιπαίζοντες καὶ τὰς ὀλοφυρομένας γυναῖκας καὶ μιμούμενοι τὰς κραυγὰς τῆς ἀπελπισίας των: «Παναγιά μου, Παναγιά μου!». Ὅταν ἀργότερα ἀπεχώρησαν καὶ αὐτοί, αἱ γυναῖκες ἐτόλμησαν νὰ πλησιάσουν εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως. Τὰ πρόσωπα τῶν νεκρῶν ἦσαν παραμορφωμένα, διότι οἱ γερμανοὶ ἐσκόπευαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των ἐκ τοῦ πλησίον καὶ δι' αὐτὸ ἡ ἀναγνώρισις ἐγένετο συχνὰ ἐκ τῶν ἐνδυμάτων μόνον. «Τὰ μυαλὰ τοῦ πατέρα μου καὶ τοῦ ἀδερφοῦ μου ἦσαν χυμένα χάμω», μᾶς εἶπε μιὰ γυναῖκα. Μιὰ ἄλλη: «τὸ γυιό μου γουλιὰ γουλιὰ τὸν ἔπαιρνα καὶ τὸν ἔβανα στὸ σακκί, καὶ πῆγα καὶ τὸν ἔθαψα». Καὶ ἡ ταφή των ἀπέβη δυσχερεστάτη, διότι οἱ μὲν ἐλάχιστοι ὑπολειφθέντες ἄνδρες τοῦ χωρίου ἐξηκολούθουν νὰ παραμένουν εἰς τὰ ὄρη, τὸ δὲ νεκροταφεῖον ἔκειτο εἰς ἀπόστασιν 20' ἐπὶ ὑψώματος. Δι' αὐτὸ τινὲς ἐκ τῶν ἐκτελεσθέντων παρέμειναν ἄταφοι καὶ κατεσπαράχθησαν ὑπὸ τῶν κυνῶν (ὡς ὁ Ν. Χριστάκης καὶ ὁ Ἐμμ. Κονσοράκης). Ὅμοιαν τύχην ἔσχον καὶ ὅσοι ἐτάφησαν ἐπὶ τόπου, περὶ τοῦς 40, ἐπειδὴ ἡ γῆ ἐκεῖ ἦτο πολὺ σκληρὰ καὶ ἡ ταφή ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἔγενεν ἐπιπόλαια. Ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα αἱ γυναῖκες μετέφερον χῶμα ἐκ τῶν πέριξ διὰ νὰ συμπληρώσουν τὴν ταφὴν τῶν οἰκείων των καὶ τὴν πρωτὴν εὔρισκον τῇδε κακεῖσε διασπαραγμένα τὰ μέλη αὐτῶν ἀπὸ τοῦς σκύλους οἱ ὅποιοι κατὰ τὴν νύκτα ἀνέσκαπτον τοὺς προχείρους τάφους. Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ εἰς τοὺς εἰς τὰ πέριξ κτήματα τυφεκισθέντας, ὡς καὶ εἰς τοὺς ἐντὸς τῶν οἰκιῶν των ἐκτελεσθέντας· οὕτως ὁ Ἀριστ. Συγκελλάκης, τοῦ ὁποίου ἡ σύζυγος ἀπουσίαζεν, εὐρέθη σπαραγμένος ἀπὸ κυνῶν καὶ χοίρων, ὁμοίως ὁ Ματθ. Μαντουβάκης καὶ ὁ Μάρκ. Ραπτάκης.

Εἰς τὸν ΚΡΕΒΒΑΤΑΝ ἐφόνευσαν 21 — ἐκ τούτων τοὺς μὲν ἀκμαί-
ους ὁμαδικῶς, τοὺς δὲ γέροντας καὶ ἀσθενεῖς ἐντὸς τῶν οἰκιῶν
των— καὶ δύο εἰς τὰ πέραξ τοῦ χωρίου. Μεταξὺ τῶν ἐκτελεσθέντων
ἦτο καὶ ὁ ἱερεὺς τοῦ Βαχοῦ Λεωνίδας Πνευματικάκης, εὕρισκόμε-
νος εἰς Κρεββατᾶν καὶ λειτουργῶν ἐν τῷ ναῷ ἐπὶ τῇ ἐορτῇ τῆς
Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ὁ ἱερεὺς παρουσιάσθη ἐνώπιον
τῶν γερμανῶν ὑψῶν τὸν Σταυρὸν καὶ ἐξορκίζων αὐτοὺς νὰ λυπη-
θοῦν τοὺς κατοίκους. Εἰς ἀπάντησιν οἱ γερμανοὶ ἐπυροβόλησαν
ἐναντίον του, ἐνῶ δὲ ἐκεῖνος πληγωμένος ἐσύρετο διὰ νὰ καταφύ-
γη εἰς τινὰ οἰκίαν, ἔρριψαν ἐκ νέου ἐναντίον του καὶ τὸν ἀποτελεί-
ωσαν. Μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν συνεκεντρώθησαν εἰς τὸν Κρεββατᾶν
καὶ τὰ ἐκτελεστικά ἀποσπάσματα Βαχοῦ, Ἀμιρῶν καὶ Κεφαλο-
βρύσου καὶ ὑπὸ τοὺς ἥχους φωνογράφου ἤρχισαν νὰ διασκεδάζουν
ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ Γ. Ζωάκη καὶ ἔπειτα μεθυσμένοι κατελθόν-
τες ἐχόρευον ἐπὶ τῶν πτωμάτων τῶν ἐκτελεσθέντων φωνάζοντες
«Χάϊλ Χίτλερ» καὶ «Ζήτω ἡ Γερμανία» (ἐλληνιστί).

Οὐδὲ τοῦ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ἐφείσθησαν παρ' ὅλας τὰς κατὰ τὴν
προηγούμενην ἡμέραν δοθείσας ὑποσχέσεις (ἰδὲ σ. 297), οὕτω τὸ
ἀπόγευμα τῆς 14/9 ἐξετέλεσαν 31 ἐν ὧν ἄνδρας (ἐξ ὧν τοὺς 24
ὁμαδικῶς) μεταξὺ ἄλλων τὸν 65τούτῃ ἀπόστρατον μοίραρχον Γ.
Βασιλακάκη ἐπὶ τῆς κλίνης του διὰ πελέκεως καὶ τὸν 17ετῇ Στυλ.

Μπαρμπαγαδάκη με ξιφολόγχην· τοῦ Ἀποστ. Βαρδάκη, ἐπιτεθέν-
τος κατ' αὐτῶν καθ' ἣν ὥραν ἐπρόκειτο νὰ τὸν τυφεκίσουν, ἤνοιξαν
διὰ ξιφολόγχης τὸ σῶμα ἀπὸ λαιμοῦ μέχρι κοιλίας. Ὁ Ἐμμ. Συμ-
βουλάκης, συλληφθεὶς καθ' ἣν στιγμὴν ἐζήτει νὰ διαφύγῃ κρατῶν
τὴν τριετῇ θυγατέρα του εἰς τὰς ἀγκάλας, περιελήφθη εἰς τὴν ὁμα-
δικὴν ἐκτέλεσιν, ὑποχρεωθείς νὰ κρατῇ τὸ τέκνον του. Διαφυγῶν
τὰς σφαίρας ἔπεσε κατὰ γῆς προσποιηθεὶς τὸν νεκρόν· ἐπειδὴ ὅμως
τὸ νήπιον ἔκλαιε, ἓνας γερμανὸς στρατιώτης τὸ ἐπυροβόλησεν ἐκ
τοῦ πλησίον καὶ τὸ ἐφόνευσεν. Ὁ δυστυχὴς πατὴρ ἔμεινεν ἐπὶ ὥρας
ἀκίνητος, μετὰ τὰ αἵματα καὶ τὸν δισκορπισμένον μυελὸν τοῦ τέκνου
του ἐπὶ τοῦ προσώπου του, μέχρις ὅτου οἱ γερμανοί, ἀφοῦ ἔφαγαν
καὶ διασκεδάσαν, ἀπεχώρησαν. Εἰς τοὺς ἐκτελεσθέντας ἀνήκει καὶ
ὁ ἐκ Κερκύρας καθηγητῆς Εὐστάθ. Μάστορας.

[Αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ τραγωδία τῶν χωρίων τῆς Βιάννου ἢ μᾶλλον τὸ πρῶτον μέρος της. Διότι οἱ γερμανοὶ δὲν ἤρκεσθησαν εἰς τὸν φόνον τόσων ἑκατοντάδων θυμάτων. Ἐπρεπε καὶ τὰ χωρία νὰ καταστραφοῦν ἐκ θεμελίων. Οὕτω μετὰ 15 περίπου ἡμέρας ἐξεδόθη προκήρυξις ὀρίζουσα ὁλόκληρον τὴν περιοχὴν ὡς νεκρὰν ζώνην, πλὴν τῶν χ. Βιάννου, Βαχοῦ, Ἀμιρῶν καὶ Ἀγίου Βασιλείου. Ἐδόθη ὀλιγοήμερος προθεσμία πρὸς ἀναχώρησιν, ἡ ἔλλειψις ὅμως μεταφορικῶν μέσων δὲν ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς κατοίκους νὰ περισώσουν εἰμὴ ἐλάχιστον μέρος τῆς περιουσίας των. Ἀλλαχοῦ οὔτε αὐτὴ ἡ εὐκαιρία δὲν ἐδόθη, ὅπως π.χ. εἰς τὴν Κάτω Σύμην, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι μετὰ τὴν μάχην, γενομένην εἰς ἐλαχίστην ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ χωρίου, εἶχον ἀποχωρήσει καὶ κρυβῇ, ἡ δὲ καταστροφὴ ἐπηκολούθησε τὴν ἐπομένην, 13/9/43.

Οἱ κάτοικοι τῆς ἀνατολικῆς Βιάννου (χ. Μύρτος, Γδόχια κτλ.) διετάχθησαν νὰ συγκεντρωθοῦν εἰς τὴν Ἱεράπετραν, οἱ τῆς δυτικῆς νὰ φύγουν ἐκτὸς τῆς ἐπαρχίας. Κατόπιν τὰ χωρία ἀφοῦ ἐληλατήθησαν, ἐκάησαν καὶ ἀνετινάχθησαν διὰ δυναμίτιδος μετὰ τῶν σχολείων καὶ τῶν ἐκκλησιῶν. Οὕτω κατεστράφησαν ὁλοσχερῶς τὰ ἐξῆς χωρία:

Συκολόγος	80 οἰκίαι	
Κάτω Σύμη	245 »	Τὸ χωρίον ἐπυρπολήθη εἰς τὰς 13/9, κατεδαφίσθη δὲ εἰς τὰς 9/10, ἐκ θεμελίων. Εἰς τὰς 245 οἰκίας συμπεριλαμβάνονται καὶ αἱ τοῦ συνοικισμοῦ Λουτράκι, χειμερινῆς διαμονῆς τῶν Συμιανῶν.
Πεῦκος	80 »	Πυρπόλησις εἰς τὰς 14/9, κατεδάφισις ἐκ θεμελίων μετὰ ἓνα μῆνα περίπου.

Κεφαλοβρύσι	80	»	
Κρεββατᾶς	70	»	
Γδόχια	100	»	Δὲν ἀπέμεινεν οὔτε μία οἰκία ὀρθία.
Μουρνιές	110	»	
Μύρτος	110	»	Οὐδεμία ἀπέμεινεν ὀρθή.
Ρίζα	30	»	Ἐκάη εἰς μόνος συνοικισμὸς τοῦ χωρίου.
Καλάμι	40	»	Κατεστράφη τὸ 1/3 τοῦ συνόλου διότι μεσολαβήσει τοῦ τότε Γεν. Διοικητ. Κρήτης ἐξεδόθη νέα διαταγή τοῦ γερμαν. Στρατηγείου αἴρουσα τὴν προηγουμένην.

Μερικὴ ἦτο καὶ ἡ καταστροφή τοῦ χ. Ἐπάνω Σύμη.

Ἐπίσης κατεστραμμένα εὐρίσκονται σήμερον τὰ ἐπίνεια τῆς ἐπαρχίας **Κερατόκαμπος** καὶ **Ἄρβη**. Οἱ γερμανοὶ ἐλεηλάτησαν τὰ ἐκεῖ ἐναποθηκευμένα προϊόντα καὶ κατέστρεψαν τὰς οἰκίας καὶ τὰς ἀποθήκας.

Εἶναι ἐξόχως χαρακτηριστικὸν ὅτι οἱ γερμανοὶ ἐζήτησαν ἐκ τῶν ὑστέρων νὰ ἐπισκεπᾶσιν τὰ ἐν Βιάννῳ ἐγκλήματα τῶν πιέσαντες τὸν ἐκεῖ προσελθόντα ἀρχιμανδρίτην Δ. Ψαλιδάκην ἀντικαθιστῶντα τὸν Μητροπολίτην Κρήτης εἰς τὰ καθήκοντά του, νὰ ὑπογράψῃ ἑγγραφὸν δῆλωσιν, ὅτι δὲν ἔγιναν παραβάσεις τοῦ διεθνοῦς δικαίου κατὰ τὰ γεγονότα τῆς Βιάννου. Ὁ ἀρχιμανδρίτης ὅμως, μὴ πτοηθεὶς ἀπὸ τὰς ἀπειλάς των, ἔβγαλεν ἀπὸ τὸ στῆθος τοῦ τὸν σταυρόν, τὸν ἀπέθεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ γερμανοῦ ἀξιωματικοῦ καὶ ἐφώναξεν: «τουφεκίστε με, ἀλλὰ ψεύτικη δῆλωση δὲν ὑπογράφω· γιατί εἶδα μὲ τὰ μάτια μου γυναῖκες ξεκοιλιασμένες».

3. Μετάφρασμα

Report of the
Central Commission on atrocities in Crete island.

Chapter A' Conquest

From the beginning of the German attack until the 14th September 1941

<<We were accused that we fought during the occupation against the international regulations of war and as a payback blood had to spilled....Was anyone here to teach to the simple villagers of Crete your hedge-laws? Those Laws that you violate anytime depending on your interest and trespass with your filthy boots. Besides, we were at war and there was general conscription.>>
From the journal of Loulis Panagiotakis, 16-year-old, soothed in village Agia of Chania in August 1944.

<<The German administration is to be blamed, because it excluded the Cretans from the Law during the first months, when every German had the right to kill whoever he wanted. Now it is late; we did not understand the Greek soul. Hitler should have created medals and decorate each and every Greek who had fought for his country. >>
German corporal speaking to a Cretan in 1944.

The German's attacked Crete on May 19th, 1941 with paratrooper forces mainly. The attack began from the northwest coast of the island and it was based on the airport of Maleme. In Crete, there were no significant well-equipped Greek forces, due to the fact that the men of Crete's military division, who had been fighting in the Albanian front, were marooned in the mainland after the capitulation.

The island's defense was conducted by numbered Greek and British troops, which managed to disembark on Crete on time, principally though it was conducted by men that hitherto had not joined the army; adolescents and elders. The local Greek governance of Crete had declared state of general mobilization throughout the island. The distinctive element of these days, when the defense was evolved, was the general uprising of residents who being assisted also by women, armed themselves with anything they crossed by (old weapons, even mattocks and rods) fighting desperately against the German paratroopers, defending their home soil. Germans prevailed as expected and regular Greek and British army disbanded and ensconced in the central of the island waiting for the chance to escape to Egypt, while the rest population waited in agony to find out how gravely they would pay the invader's losses.

Germans bought off indeed the occupation of Crete at great cost; with the slightest calculations they have lost about 6.000 from their elite unit of paratroopers. Now it was time for revenge. Even during the fight Germans had committed villainies; many paratroopers descending near the villages Alikianos, Drapanias or elsewhere rushed to arrest women and children on the shoulders of whom based machine guns forcing them to move forward while they were shooting by remaining hidden behind them. Having such an alive barricade the paratroopers were sure that neither Greek nor British would dare to attack.

The undue and beyond any sense of law cruelty of the occupiers was mainly shown after the capitulation. Although during the operations they were throwing from the airplanes printed proclamations reassuring the population that there should be no fear of destructions and therefore they should return as soon as possible to their everyday activities and although German officers

confirmed these reassurances giving their word of honor , the moment Germans dominated Crete they proceeded with numerous executions and plunders.

[...]

Almost every village of Chania prefecture grieves dead who were executed during this terrible period or suffers from plunders and other destructions. At this moment, we cannot possibly know the exact number of the victims.

[...]

On August 1st, Germans arrested one hundred and eight (108) men in village Alikianos and the surrounding villages Roumata, Prases, Routhouni, Kares, Fournes¹, Sxines, Kouphos and Vatolakkos. They executed all of them the same day at the bridge crossing Keriti river nearby Alikianos village. The accuse was once again that the men had fought during the invade, the only difference this time was that Germans even staged a trial; before an extraordinary emergency military court they posed a couple of questions to the defendants ("Why did you fought at the invade? Who else fought?"), afterwards they forced the defendants to sign a note written in German language, which they did not comprehend- many refused to sign- and subsequently they were led at the site of execution. Among the executed was the disable Nik. Friolakis, major given honorable discharge, who was wounded during the battle of Doiran Lake, having wooden legs, as well two other disables. Their relatives received their identifications tags and hats: rings, watches and money were held by Germans. Subsequently elder men and adolescents were forced to bury the corpses in four mass graves. One of them, Nik. G. Vatsakis, was shot on site because he vomited during the burial. During that day Emm. Daskalakis was burned, while Emm. Vouradakis a junior high school student was shot because he refused to evince his fellow companions, who were hidden on top of a tree, watched the scene and heard the answer of the heroic adolescent: <<our tutors taught us not to be traders>>. They also plundered all of the houses taking for themselves clothes, shoes, furniture, animals, food etc. Simultaneously they robbed the village Fournes and they burned down the village Skines².

Paratroopers had landed also to the area around Rethymno; as soon as Germans mastered the area (May 25th) they immediately proceeded to a group execution of fifty residents of the villages Perivolia and Misiria: most of their executions were based to profane deceit; the Germans told to the habitants, who were arrested and kept unfed, that they would provide tea and biscuits to those wishing so. The habitants who accepted were driven out in small groups and were executed by the beach, without any of the other prisoners having a clue about what was evolving. In this way many men and 17 women were executed; these poor people thought that this way they would obtain some food for their starving and crying children. The destruction would be completed with their overall extermination, if it was not for the English artillery shooting by its more eastern position and forcing Germans to temporarily retreat. Anyone found in the fields etc. was also executed. Among the executed men were decrepit, disables and blinds. [...] The Germans burned half of the dead using gasoline and threw the others to wells.

The two adjacent villages to Platanias were completely pillaged; 221 houses from the total 350 were destroyed. The interior of Saint George church was burned to the ground. The "jape" of defecation inside cooking vessels, on linen etc. was repeated also here in large scale.

The same period (late May- July 3rd) they blew up the houses of the villages situated eastern of Rethymno, Stauromenos, Xamalevri, Asteri and Pagalochori and they executed about 30 people

¹ In Village Fournes 55 were shot in total, among them two women; most of them were executed in Alikianos with the accuse that they were aiding and abetting Greek and British resistance fighters

² The Germans' hatred against these villages was notable. During the same period, they murdered 4 others, on May 1945 2 more, while they destroyed the olive groves and the vineyards in order to burn the wood or make vegetable gardens for themselves. Finally, on May 25th 1945, before they surrender they forced the residents of Alikianos to stay at their homes or they would be shot in order to destroy ammunition that was stocked nearby. Thankfully there were no victims from the explosion, many houses though suffered great damages. Other villages such as Chania, Mournies etc were as well damaged due to explosions of ammunition stock before the departure.

including elder men (e.g. Emmanouil Tsixlin age 80) and women. In addition, at the village Asteri, Evan. Panag. Pilioudaki was executed because she was grieving the shooting of her husband and son.
[....]

During this period villages Kantanos, and Skines were razed, while other villages (Alikianos, Agia, Drapania, Kakopetros, Floria, Plemeniana, Kirtomado) were only partially blown up or torched. All of Crete's villages though suffered plundering and rapine. Everything was striped away from shops and from houses; every jewel including other valuable belongings, utensils, furniture³, clothes, even the agricultural and forest products of the island, in a few words everything. And this rapine and seizing continued throughout the four years of the occupation in the whole island of Crete.

Chapter B' OCCUPATION

Mid September 1941 - Mid August 1944

<<Your fields ours, your animals ours, and yourselves ours!>>
Words of german officer at Rodovani

As soon as the dominance of germans over Crete was definitive, they proceeded immediately with settling both installation and military plans. The island was declared fortress of Reich (Reichsfestung), its commandant took orders directly from Berlin and it was governed by germans, except of the Lasithi prefecture and province Viannos of the Heraklion prefecture, which were subject to the jurisdiction of Italians until their collapse (September 1943). The position of the island served Axis at the war taking place in Africa and ensured the seaways of Mediterranean Sea. This period is characterized by complete draining of the private and agricultural wealth of Crete, undue enforcement of fines, exhausting drudgeries, men, women and priests taking as hostages, executions of hostages and population transfers to Germany and wherever a resistance act or sabotage was noticed , extermination of the population and destruction of the villages.

[...]

iii. Imprisonments, executions of hostages, transfers to Germany

*Each Cretan's race and every single family
can write a paper, having pages countless
and still even if everything is said and everything is written,
his race's sufferings will still be unwritten.*

Contemporary Cretan, mantinada (folk song)

It is hard to verify how many were imprisoned during the occupation in Agia nearby Chania, in Rethimno, in Herakleion and other regions of the island. They must have been though many thousands. There was a time when solely the prisons of Agia held up to 2.000 prisoners. Many excuses for arrests were given to germans both by the actively and passively fighting population;

³ Germans used some of the furniture, burned or destroyed them just to deprive them from the locals; e.g. during the occupation of Heraklion, they threw out of houses' windows to the streets furniture or they putted all of the glass items in the main room and dance on them. They sold some furniture elsewhere in prices of black market and other, especially radios and sewing machines, were sent to Germany. Only in Lasithi prefecture which suffered less, the remuneration for the destroyed or seized furniture is estimated up to 850 million prewar drachmas

and if they were not given, Germans made sure to create them from scratch aiming to always keep prisons filled with hostages, ready for execution or for transfers to Germany.

[...]

What tortures did the prisoners suffer? It exceeds imagination; long isolations in sheer dark rooms, fasts, sudden interrogations in the middle of the night, threats and fake executions, head squeezing via clamp, branding iron on naked flesh etc. We are referring among others to the following particular events:

Nik. Fragkomihelakis of vlg Fournes and four of his fellow villagers, who were arrested on 24/11/44 without reason, were led to Agias' prison. No forced labor was imposed to them, throughout their imprisonment though guards forced them to go out at the prison compound naked, always two hours before dawn. There they purred over them cold water and afterwards they forced them to enter inside a tank filled with water, while they concurrently purred water on them. The same thing was repeated in the afternoon; in the evening they would get << a zip of broth>> and some bread. It was forbidden to receive food besides that.

G. Kouroupakis from the vlg Goudetsi, who was arrested with the accusation of printing illegal bulletins and being a spy of British, he endured the torment of denailing by inserting needles inside his nails. After repeatedly refusing to reveal his partners he was sentenced to death; in the nick of time he was given the choice to give them away in order to be pardoned. Refused once more, he was tortured for further 15 days and then executed. Igoumenakis of Rethymno suffered the same torment of denailing in order to give away. K. G. Astrinakis of the small-town Mires (Messer Plain) was bitten with a board full of nails so that he reveals the resistance fighters. Astrinakis being in despair tried to escape and was shot on-site.

[...]

At the area surrounding prisons there are several graves, there is one in which 60 massively executed lie-they are the first to be shot right after the invasion-, while others have 6 to 10 executed each. How many more graves will be found in the surroundings is unknown, as Germans always made sure right after the burial to plough and flatten all the area so that any signs of the graves would be lost. Specifically, in village Mandra the Commission was walking through mass and individual graves for half an hour, still some of them have not been identified. There lies also the grave of politician Rousos Koundouros of Lasithi, executed on 16/9/44 among 53 others. In the same region there is the notorious tree trunk on which they bonded the executed who being at about 1.30m above the ground, lie there with their hurts devoured by bullets.

How many Greek prisoners were transferred to Germany? The exact number remains unknown, while only a few survived; as an example, we mention the following figures; on 10/2/44 from Chania prefecture 223 hostages were transferred. From village Meskla 35 are missing in Germany, 23 from vlg Fournes, 31 from vlg Lakki of Kydonia province, 27 from vlg Kambi, 11 from vlg Koksare and 35 from the villages Saktouria, Lochria, Magarikari and Kamares. Em. Paraskakis having returned from captivity confirms the deaths of 17 hostages originated from vlg Selino, 21 from Lakki- 5 of them belonged to the same family, K. Sergakis his three sons and his brother- 15 from Meskla, 7 from Fournes and many others originating from various villages.

It is of high importance to note at this point, that young women and priests were temporarily taken as hostages, boarded in groups on German vehicles and used as cover in case resistance fighters attacked. This tactic was widely used both in villages and towns- ie in Ennia Choria, Kakopetros, Floria, Perivolio of Chania prefecture, Stavromenos, Koksare, Gerakari, Perivolio of Rethymnon prefecture, in Heraklion etc- throughout the occupation, specifically as time past by and the resistance movement had an effect.

- iv. Destruction of villages and mass executions
result of resistance act, sabotage etc.

<<*There is no spot on Crete without a grave*>>

[...]

In mid-August 1943, Germans sieged the foothills of mountain Ida in order to eliminate the resistance fighters of the area. During the operation they killed about 150 from the villages situated south of Nida plateau; Zaros, Vorizia, Kouroutes, Platanias, Zoniana, Platanos etc. and took many hostages. The resistance fighters lest the surrounding villages suffer, avoided initially to fight, but as they were retreating, they were ambushed, hence compelled to fight, 22 against 3.500 Germans; the next day they seek refuge in the region of Arkadi. Then Germans destroyed the village Vorizia (28/8/43), which had already been plundered in November 1942. All women and children were ordered to leave within one and a half hours, yet before this time period expired, planes bombarded the village continuing the destruction with torpedoes and dynamite. The school was blown up, the church was damaged, the aqueduct was ruined. The area of the village was declared war zone, the return of residents was prohibited. On May 1944 when Germans destroyed the vlg Kamares, Magarikari, Saktouria, Lochria (see pg 311-314), they completed also the destruction of Vorizia. The village is still deserted to this day, only a couple of families have come back to the ruins; the others are still scattered at the surrounding villages.

The province of Viannos though suffered the greatest destruction, both in terms of bloodshed and destruction. Due to the fact that resistance fighters and British troops communicated with Egypt mainly from the south coast of Crete, Germans declared early after the occupation the central area of the island's south, from Agia Galini to Myrtos, as buffer zone prohibiting to the residents to approach closer than 3km. This way Cretans were deprived from their most fertile fields. In the meantime, 3 German companies were moved in the province of Viannos, who started to torture the residents by getting fed on their detriment, looting their houses' utensils and their valuable objects, imposing on them forced labor etc. The opposition was an expected result; men resorted to the mountains which had as immediate effect Germans to intensify the pressure and the persecutions in the villages of Viannos.

During January 1943 they took as hostages the daughters of potentates, 6 from Vachos, 9 from Amiras, 4 from Kefalovrisi, 2 from Krevatas, 10 from Agios Vasilios etc. and they imprisoned them in the jail of Agia in order to force the villagers to surrender their weapons.

During the summer of 1943 the resistance forces of the central Crete under the command of Em. Bantouva were based on mountain Dikti. British requested Bantouva to cause riots in Viannos province as a destruction for German troops and therefore he killed two German soldiers in vlg Simi of Viannos province. Then Germans sent a legion in Simi, which was ambushed by the resistance fighters at the outskirts of the village on 12/9/43 and was scattered decimated; 30 killed and 12 captured. Simultaneously, the resistance fighters freed the 12 hostages-one of who was the priest of Kefalovrisos Matth. Gialadakis- who were captured by Germans at the villages Kefalovrisi and Peukos in order to be executed at the very same place where the two German soldiers were killed. The day after that, German administration sent in Heraklion and Ierapetra significant forces, which surrounded all of Viannos province.

The villages nearby Simi knew that they would pay the price for the defeat of the enemy. They could not imagine though how dearly they would pay for it. In any case, as precaution, all men left the villages right after the battle of Simi. However, Germans applied once more their common tactic. Approaching the vlg St Vasilios on September 13th they spoke with great suavity, reassuring women that they do not consider the villagers accountable for the actions of resistance fighters and that they will not harm them if they accommodate them, and so they did. They also proclaimed that those who will be found in their houses will not suffer any consequences, if they were absent though their women and children would be punished, their houses would be torched, and they would be

prosecuted as resistance fighters. The purlieu villages, as the news spread, were immediately encouraged and decided to take care of the coming germans. Many men were convinced by their wives to return. Next day on 14/9, the day of the exaltation of the holy Cross, was about to be evolved one of the most terrific destructions that Crete faced throughout the occupation; germans invaded in the villages of Viannos , Amiras, Vahos, Kephlovrisi, Krevatas, St. Vasilios, Peukos, Kato Simi, Gdohia, Mirtos, Mournies, Riza, Malles etc killing everyone they came across (women, children, men), while inside the villages they were gathering men and executed them massively.

As germans came in vlg Amiras, the villagers waited them at entrance of the village welcoming them with wine, raki and local dishes as the mayor suggested. Germans, having already ringed the whole area, arrested all of the man- approximately 100- and without any prior procedure they executed them close to the main road. The group executions lasted from 10 AM to 4PM. In the meantime, they killed also all the elders and disables who had remained in their houses since they were unable to move.

[...]

The village counts in total 117 killed on this day. A family alone, of the genre Verikokaki, greaves 17 of its members, the family Raptaki 12 relatives by blood (brothers, uncles, and first first cousins) and 10 sons-in-law, the family Iliaki 10 brothers and cousins.

[...]

Some of the executioners went to vlg Krevatas and some stayed in Amiras, specifically in a courtyard a few meters away from the site of the execution where they started to feast and amuse themselves while mocking the sobbing women by imitating their screams of despair «Dear God, dear God!». Only later, when they decided to leave women dared to approach the site of the execution. The faces of the dead were disfigured because germans were shooting directly to the head from a close distance and therefore the identification was often possible only based on clothes. «My father's and brother's brains were spilled on the ground», a woman told us. Another: « I took my son peace by peace and putted him in the sack, and I buried him». And their burial was extremely difficult, because on the one hand the few alive men were still on the mountains and on the other hand the cemetary was 20min walk away on a hill. For this reason, some of the executed stayed unburied and eaten by dogs (such as N. Christakis and Em. Konsolakis). The same happened also to about 40 executed who were buried right after the execution because the soil there was very compact and the women had not digged deep enough. For a long period of time women kept bringing dirt in order to complete the graves of their kin and in the morning, they were founding them mauled by dogs which digged the graves during night. That repeated to those shot in the surrounding fields and to those shot in their houses; one of them was Arist. Sigelakis, whose wife was absent, and he was found mauled by dogs and pigs, likewise Matth. Madouvakis and Mark. Raptakis.

[...]

In village Krevatas they killed 21- the healthy in groups and the elder and sick inside their houses- and two at the outskirts of the village. Among the executed was also the priest of Vahos, Leonidas Pnevmatikakis, who was in Krevatas and during the church service for the exaltation of the Holy Cross. The priest presented himself to the germans raising the cross and imploring mercy for the civilians. In return germans shot him and while he was crawling wounded towards a house for protection, they shot him anew and finished him. After the execution, the death squads of Vahos, Amiras and Kefalovrisos gathered in Krevatas and accompanied by the sounds of a phonograph they started to have fun in the upper room of G. Zoakis. Then, as they were descending drunk, they danced over the dead bodies of the executed while yelling "Heil Hitler" and "Long live Germany" (in Greek).

Neither in Agios Vasilios they were restrained despite the promises they gave the previous day (see page 297). There, on 14/9 during the evening, they executed in total 31 men (24 of them massively) among them G. Vasilakakis, a 65-year-old veteran Major General who was killed in his bed with

axe and Stil. Barbagadakis a 17-year-old killed with a bayonet; because Apost. Bardakis attacked them the moment they were about to shoot him, they opened his body all the way from his throat to his abodment with a bayonet. Even though Em. Simvoulakis requested upon his arrest to be freed as he was holding his three-year-old daughter in his arms, he was included in the group execution forced to hold his child. Survived he fell down pretending to be dead; however, because the toddler was crying, a german soldier shot her point blank, killing her instantly. The poor father stayed still for hours with his face covered by his child's blood and brains until germans ate, had fun and left. Among the executed was also professor Efstath. Mastoras of Corfu.

[...]

This was the tragedy of Vianos' villages or at least the first chapter. Because germans did not stop in killing hundred of victims. The villages had to be razed to the ground. Therefore after 15 days a proclamation was published declaring the whole area as buffer zone, except the following villages of Vahos; Amiras and Agios Vasilios. A few days were given as deadline for the evacuation, the lack of means of transportation though did not allow to the residents to save much of their possessions. This chance was not given to other villages. In Kato Simi for example, the residents left and hide after the battle which took place next to the village, while the destruction happened the following day on 13/9/43.

The residents of east Vianos (vlg Mirtos, Gdohia etc.) were ordered to gather in Ierapetra, while the residents of west Vianos where ordered to abandon the province. Consequently, the villages where plundered, then burned and torched with dynamite completely including their schools and churches. The following villages were utterly destroyed;

Sikologos	80 houses	
Kato Simi	245 --	The village was torched on 13/9, while demolished to the ground on 9/10. The 245 houses include also the settlement of Loutraki which was used by the residents of Simi during winter months.
Peukos	80 --	Torched on 14/9, demolished to the ground after about a month
Kefalovrisi	80 --	
Krevatas	70--	
Gdohia	100 --	There is not even one house standing
Mournies	100 --	
Mirtos	110 --	There is not even one house standing
Riza	30 --	A settlement of the village was destroyed
Kalami	40--	1/3 of the village was destroyed because the German General Commander of Crete intervened, and the German Headquarters gave a new order canceling the previous one.

The village Ano Simi was also destroyed partially.

Today the seaports of the provinces of Keratokampos and Arvi are also destroyed. Germans plundered all the stock products and destroyed the houses and the warehouses.

It is very typical that germans tried afterwards to cover their crimes in Vianos by pressing the archimandrite D. Psalidaki who came in the province replacing the Metropolitan Bishop of Crete, to sign a declaration stating that they did not breach International Law during the incidents in Vianos. The archimandrite though, not giving in to their threats, he took off the cross hanging at his chest, placed it on the german officer's table and shouted: <<shoot me, but I am not signing a fake declaration because I saw with my own eyes eviscerated women>>.

4. Κειμενική Ανάλυση

Το επικοινωνιακό πλαίσιο για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας αφορά τη μετάφραση αποσπάσματος ιστορικού κειμένου με γλώσσα πηγή την ελληνική και γλώσσα στόχο την αγγλική. Το θέμα του κειμένου είναι η διαπίστωση και η καταγραφή των ωμοτήτων που διαπράχθηκαν στο νησί της Κρήτης από την εισβολή έως και την αποχώρηση των δυνάμεων του Άξονα, συγκεκριμένα από τα γερμανικά και Ιταλικά στρατεύματα κατοχής. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι λόγω της έκτασης εργασίας δεν έχει επιλεγεί κάποιο μέρος από την Έκθεση σχετικά με το νομό Λασιθίου, ο οποίος ήταν υπό ιταλική διοίκηση, οπότε το απόσπασμα που αποτελεί το κείμενο πηγή επικεντρώνεται στα όσα διαδραματίστηκαν στο υπόλοιπο νησί από τα γερμανικά στρατεύματα κατοχής. Για να καθοριστεί η μεταφραστική διαδικασία ήταν απαραίτητο εξετάζοντας το κείμενο πηγή να οριστεί ο τύπος του, η επικοινωνιακή πρόθεση των συντακτών και να καθοριστούν οι συμβάσεις που συγκροτούν το κείμενο, δηλαδή το κειμενικό είδος καθώς το κάθε είδος περιέχει μορφές και έννοιες οι οποίες απορρέουν από τις λειτουργίες, τους στόχους και τα νοήματα των κοινωνικών περιστάσεων μέσα στις οποίες εγγράφονται⁴. Κατά τους Reiss και Verner μια απλή πράξη στοχεύει σε ένα αποτέλεσμα, συνεπώς και στην περίπτωση της μετάφρασης υπάρχει ένας σκοπός ο οποίος όμως είναι πιο περίπλοκος καθώς εμπεριέχει ήδη ως πράξη το κείμενο πηγή. Επομένως στην πολυεπίπεδη αυτή πράξη τίθεται το ερώτημα αν, με ποιον τρόπο και κατά πόσο συνεχίζεται η προϋπάρχουσα πράξη και ο σκοπός της. Συμπερασματικά ο σκοπός της μετάφρασης εξαρτάται από την πρόθεση του πομπού για το μήνυμα που θέλει να μεταδώσει μέσω του μεταφράσματος⁵. Το συγκεκριμένο ιστορικό κείμενο είναι πληροφοριακό και περιγραφικό και είναι απαραίτητη η διατήρηση του περιεχομένου του συγκεκριμένα επειδή συντάχθηκε ως Έκθεση για το ελληνικό κράτος στο τέλος του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου, το 1945 έχοντας σκοπό να γνωστοποιήσει στην αρμόδια κρατική αρχή τα ευρήματα της Επιτροπής για ότι είχε διαδραματιστεί κατά την περίοδο της κατοχής βάση αυτοψίας, μαρτυριών και τεκμηρίων από τις τοπικές αρχές και μπορεί να χαρακτηριστεί ως ιστορική πηγή. Καθώς επρόκειτο για επίσημο έγγραφο η γλώσσα πηγή δεν είναι η σύγχρονη ελληνική αλλά η καθαρεύουσα όπως άρμοζε την περίοδο που εκείνη, γλώσσα που σπάνια χρησιμοποιούταν και από τους ίδιους τους συντάκτες της Έκθεσης Ν. Καζαντζάκη και Ι. Κακρίδη⁶. Υφολογικά βέβαια διακρίνεται ότι συχνά ο αντικειμενικός και επίσημος λόγος διανθίζεται από λογοτεχνικά στοιχεία και συναισθηματικά φορτισμένο λόγο, τα οποία προκύπτουν αφενός ως ανάγκη για την απόδοση του μεγέθους της καταστροφής και αφετέρου λόγω της ιδιοσυγκρασίας των συντακτών. Παράλληλα σε πολλά σημεία η καθαρεύουσα διαδέχεται την τοπική διάλεκτο συνήθως για την αυτούσια παράθεση μαρτυριών, ενώ γίνεται ευρεία χρήση τοπωνυμίων και ονοματεπωνύμων.

Το κοινό στο οποίο απευθύνεται το κείμενο-στόχος είναι πολύ πιο ευρύ, καθώς απευθύνεται σε όποιον ενδιαφέρεται να μάθει περισσότερα για εκείνη την χρονική περίοδο στην Κρήτη και κατά συνέπεια στην Ελλάδα και την υπόλοιπη Ευρώπη αλλά και για τις συνέπειες του ναζισμού. Για να αποδοθεί με επιτυχία το περιεχόμενο του κειμένου-πηγή κρίθηκε απαραίτητο να προσαρμοστούν οι συμβάσεις της γλώσσας-πηγής στις σύγχρονες συμβάσεις της αγγλικής χωρίς να προδίδεται υφολογικά το πνεύμα του κειμένου. Έτσι το ύφος διατηρήθηκε σε γενικές γραμμές επίσημο αλλά λιγότερο λόγιο καθώς και πρακτικά δεν υπήρχε κάποια ισοδυναμία στη γλώσσα-στόχο ώστε να αποδοθεί η καθαρεύουσα αλλά και να υπήρχε η εφαρμογή της θα μας απομάκρυνε από τον επικοινωνιακό σκοπό του κειμένου στόχου. Μεγάλη προσοχή δόθηκε στη διατήρηση κάποιων στοιχείων μορφής, όπως για παράδειγμα στη διατήρηση της ορθογραφικής ασυνέπειας των συντακτών ή της αντεγγραφής του χειρόγραφου της Έκθεσης να γράφουν από ένα σημείο και μετά με μικρό αρχικό γράμμα τα εθνικά *γερμανοί* και *ιταλοί* αλλά με κεφαλαίο τα *Έλληνες* και *Άγγλοι*, όπως άλλωστε επέλεξε να

⁴ Γραμμενίδης, Σ, Δημητρούλια, Τ, Κουρδής, Ε, Λουπάκη, Ε, Φλώρος, Γ (2015) Διεπιστημονικές προσεγγίσεις της μετάφρασης. [ηλεκτ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/3901>

⁵ Reiss, K, Vermeer, H J (2014) Towards a General Theory of Translational Action. London: Routledge

⁶ Μανόλης Καρέλλης, (2005) Ιστορικά Σημειώματα για την Κρήτη ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1866 ΩΣ ΤΗΝ ΚΑΤΟΧΗ. Κρήτη: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

κάνει ο Μανόλης Καρέλλης κατά την επιμέλεια του κειμένου της Εκθέσεως που αναδημοσιεύτηκε απευθείας από το χειρόγραφο αντίγραφο που φυλάσσεται στο Αρχείο Ιστορικού Μουσείου Κρήτης.

Σε γενικές γραμμές μπορούμε να πούμε ότι το κείμενο αποτελεί ένα κράμα ιδιαιτεροτήτων και τα προβλήματα που προέκυψαν κατά μεταφραστική διαδικασία ήταν απαιτητικά ως προς την επίλυσή τους. Συγκεκριμένα τα προβλήματα που κλήθηκα να αντιμετωπίσω ήταν η διαχείριση της καθαρεύουσας και διατήρηση του ύφους, η διαχείριση όρων με πολλαπλές αποδόσεις στα αγγλικά και τα πολιτισμικά στοιχεία. Ακολουθεί αναλυτική παρουσίαση των προβλημάτων με παράθεση παραδειγμάτων και οι τρόποι διαχείρισής τους.

5. Επί μέρους σχόλια

5.1. Διαχείριση καθαρεύουσας και διατήρηση ύφους

Η καθαρεύουσα που χρησιμοποιείται στο κείμενο είναι αφηγηματικού και περιγραφικού χαρακτήρα και δεν παρουσιάζει τις μεταφραστικά προκλήσεις που θα συναντούσαμε σε λογοτεχνικά κείμενα όπως αυτά του Παπαδιαμάντη, βέβαια η χρήση της και μόνο διαμορφώνει καθοριστικά το ύφος του κειμένου και το επικοινωνιακό αποτέλεσμα. Παραμένει δηλαδή ένα στοιχείο που προσδίδει ιδιαίτερο χαρακτήρα στο κείμενο επηρεάζοντας το σε όλα τα επίπεδα. Για τον λόγο αυτό η καθαρεύουσα ως ζήτημα πρέπει να αντιμετωπιστεί συνολικά, ειδικά αν λάβει κάποιος υπόψη του ότι σε άλλες γλώσσες δεν παρατηρείται αντίστοιχο φαινόμενο, δίνοντας εξίσου βαρύτητα στη διαχείριση των δημοτικών διαλόγων και ιδιωτισμών που αποτελούν αποτύπωμα της εντοπιότητας, άρα της αυθεντικότητας (Κεντρωτής, Δημητρούλια 2015, 56) κάτι με το οποίο θα ασχοληθούμε περισσότερο στην παράγραφο 5.3.

Για τη διαχείριση της καθαρεύουσας καθώς εδώ είναι απλή, αφηγηματική και δεν εξυπηρετεί κάποια άλλη λειτουργία όπως τη διατήρηση ρυθμού, δόθηκε μεγάλη σημασία στη διατήρηση του ύφους. Όπως συγκεκριμένα αναφέρει η Όλγα Παπαδοπούλου (2017) βασιζόμενη στις Μπατσαλιά και Σελλά-Μάξη είναι μείζονος σημασίας να δίνεται η απαραίτητη σημασία στο γνωστικό και βιωματικό περιεχόμενο κάθε έννοιας, το οποίο είναι άμεσα συνδεδεμένο με το συνειρμικό περιεχόμενο, καθώς κάθε γλώσσα αντιλαμβάνεται και εκφράζει τον κόσμο διαφορετικά. Ακολουθώντας, είναι απαραίτητο να γίνει σεβαστός ο επικοινωνιακός σκοπός του εκάστοτε μηνύματος, ο λόγος δηλαδή για τον οποίο έχει συνταχθεί και λειτουργεί το κείμενο. Οι πραγματολογικές του επιλογές και οι μεταφραστικές του αναφορές θα πρέπει να εξυπηρετούν αυτό τον σκοπό. Τέλος, πρέπει να γίνει αντιληπτό πως οι μεταφραστικές μορφολογικές ή συντακτικές επιλογές είναι εκείνες που θα επιτύχουν ή όχι την απαιτούμενη υφολογική ισοδυναμία μεταξύ κειμένου-πηγής και κειμένου-στόχου. Έτσι το κείμενο πηγή, ο σκοπός και ο συγγραφέας του καθοδηγούν σε λεξιλογικές, πραγματολογικές, γλωσσικές, σημασιολογικές επιλογές οι οποίες επηρεάζουν, αν όχι καθορίζουν, την πιστότητα του ύφους που θα έχει το μετάφρασμα, σύμφωνα πάντοτε με το μεταφερόμενο μήνυμα και το κοινό στο οποίο αυτό απευθύνεται⁷. Απαραίτητη πάντως είναι η δημιουργική προσέγγιση ενός προς μετάφραση κειμένου όπως αυτό.

Για να επιτευχθεί η υφολογική ισοδυναμία χρησιμοποιήθηκε συχνά η τεχνική της μετάταξης, η γραμματική ή συντακτική διαφοροποίηση δηλαδή ώστε υπάρχει η καλύτερη δυνατή απόδοση του ύφους. Για παράδειγμα η άρνηση *δύσκολα μπορεί κανείς να φανταστεί έγινε* *It exceeds imagination*, το ρήμα μετατράπηκε σε ουσιαστικό και η άρνηση απορροφήθηκε.

⁷ Όλγα Παπαδοπούλου, (2017) Γλωσσολογία και μετάφραση: Η αναγκαιότητα υφολογικής προσέγγισης του πρωτοτύπου. [ηλεκτ. άρθρο] ΠΕΕΜΠ Διαθέσιμο στο: http://blog.peempip.gr/stylistics-source-text/#_ftn11

Για περιπτώσεις λέξεων της καθαρεύουσας που εκλείπουν από τη σύγχρονη ελληνική γλώσσα ή έχουν διαφοροποιηθεί εννοιολογικά, μελετήθηκε η σημασία τους πραγματολογικά και με βάση το συγκεκριμένο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η λέξη «δήωσις» που σχεδόν εκλείπει από την ελληνική όπως έχει διαμορφωθεί τώρα και σημαίνει *λαφυραγώγηση*. Στο κείμενο συναντάμε τη λέξη *δήωσις* που έχει λόγια χροιά και τη λέξη *ληηλασία*, οι οποίες σημασιολογικά είναι πολύ κοντά. Έτσι για να αποδοθεί καλύτερα η υφολογική διαφοροποίηση η πρώτη μεταφράστηκε ως *rapine* το οποίο σημασιολογικά είναι και πιο κοντά στη λαφυραγώγηση και η δεύτερη μεταφράστηκε ως *plunder* που είναι πιο κοντά στη ληηλασία. Επίσης ευρέως χρησιμοποιείται η λέξη *φονεύω*, η οποία αποδίδεται εξίσου ως *kill* και *murder* στα αγγλικά. Στο κείμενο-στόχο όμως η επιλογή του ρήματος *murder* θα μετατόπιζε σημαντικά το ύφος, καθώς στα πλαίσια της καθαρεύουσας το φονεύω αποδίδεται ως *σκοτώνω* (*kill*) το οποίο δεν είναι τόσο φορτισμένο. Ένα ακόμα παράδειγμα αποτελεί η χρήση του δε: *Είς δέ τήν Μάνδραν η Επιτροπή εβάδιζεν επί ½ εν μέσω τάφων ομαδικών και μεμονωμένων...* Για να επιτευχθεί η έμφαση στη συγκεκριμένη περίπτωση αποδόθηκε ως «*Specifically, in village Mandra the Commission was walking through mass and individual graves for half an hour*». Ενίοτε μεταφράζεται και ως *while* για να δείξει την αντίθεση.

Τέλος αξίζει να σταθούμε στη χρήση λογοτεχνικά και συγκινησιακά φορτισμένου λόγου, κάτι που αν και γίνεται με μέτρο δίνει άλλη υφολογική διάσταση στο κείμενο. Ένα χαρακτηριστικό σημείο είναι το ακόλουθο: *ένθα η καρδιά των τουφεκιζομένων έχει καταφαγωθη από τα σφαίρας που αποδόθηκε who being at about 1.30m above the ground, lie there with their hurts devoured by bullets*.

5.2. Όροι με πολλαπλές αποδόσεις

Στο κείμενο υπάρχει ορισμένη στρατιωτική ορολογία και γενικά όροι που λόγω της ιστορικότητας του κειμένου παρουσιάζουν το πρόβλημα των πολλαπλών αποδόσεων. Στην περίπτωση αυτή, ο μεταφραστής καλείται να επιλέξει έναν από τους δύο ή περισσότερους όρους με την προϋπόθεση ότι οι όροι μπορούν να χαρακτηριστούν συνώνυμοι στο συγκεκριμένο κειμενικό περιβάλλον. Για τη σωστή χρήση μιας απόδοσης κριτήριο αποτελεί η ανταπόκριση που βρίσκει στην πράξη, κατά πόσο δηλαδή ο ορισμός του όρου είναι ακριβής και λειτουργεί σωστά στις συνθήκες της ειδικής επικοινωνίας⁸. Παρακάτω παρατίθενται κάποιοι όροι που αξίζει να εξετάσουμε.

1. *Κατάληψις*: Από τις δύο αποδόσεις *occupation* και *conquest* επιλέχθηκε η δεύτερη καθώς αναφέρεται στην απόκτηση εδαφών διά της βίας και περιλαμβάνει μια πράξη συγκεκριμένης χρονικής έκτασης. Αντίθετα ο όρος *occupation* χρησιμοποιήθηκε για την απόδοση του όρου *κατοχή*.
2. *Αντάρτης*: όρος που απετέλεσε μια πρόκληση καθώς υπήρχαν 3 πιθανές αποδόσεις: *guerilla*, *rebel* και *resistance fighter*. Τελικά επιλέχθηκε ο τρίτος που εξυπηρετούσε καλύτερα τον επικοινωνιακό σκοπό του κειμένου-στόχου καθώς από τον Β Παγκόσμιο Πόλεμο και μετά καθιερώθηκε για να περιγράφει ακριβώς όσους συμμετείχαν στην αντίσταση κατά των κατοχικών στρατευμάτων του Άξονα. Επίσης οι όροι *rebel* και *guerilla* συνήθως συσχετίζονται με την προσπάθεια ανατροπής ενός εγχώριου κατεστημένου ενώ ο όρος *resistance fighter* σχετίζεται με την αντίσταση-ανατροπή ενός εισβολέα και συνήθως από απλούς πολίτες.
3. *Διοικητής*: Από τους όρους *commandant* και *commander* επιλέχθηκε ο πρώτος επειδή αναφέρεται σε αξιωματικό συγκεκριμένου τμήματος ή φρουρίου- όπως είχε χαρακτηριστεί το νησί της Κρήτης για τη ναζιστική Γερμανία.
4. *Εφημέριος*: επιλέχθηκε ο όρος *priest* που αποδίδεται ουσιαστικά ως ιερέας καθώς η άλλη επιλογή ήταν ο όρος *vicar*, ο οποίος αναφέρεται στον εφημέριο αγγλικανικής εκκλησίας.

⁸ Κελάνδριας, Π. (2007) Η Μετάφραση των Οικονομικών Κειμένων. Αθήνα: Διάυλος

5.3. Πολιτισμικά στοιχεία

Ο όρος πολιτισμός αποτελεί ίσως έναν από τους πλέον σύνθετους και πολύσημους όρους των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών. Εμφανίστηκε στην ελληνική γλώσσα τον 19ο αι. από τον Αδαμάντιο Κοραή ως αντιστοίχιση της γαλλικής λέξης *civilisation* (> λατ. *civitas*) και προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη πόλις. Σε γενικές γραμμές, ο όρος πολιτισμός σημαίνει το σύνολο των πεποιθήσεων και τρόπων συμπεριφοράς μιας οργανωμένης ανθρώπινης κοινότητας (εξ ου και η σχέση με τη λέξη πόλις), καθώς και το σύνολο των πνευματικών και υλικών αγαθών, τα οποία η κοινότητα αυτή επινόησε, κατασκεύασε και αξιολογεί ως απαραίτητα για την ιστορική της επιβίωση. Στο κείμενο υπάρχει πληθώρα πολιτισμικών στοιχείων τα οποία έπρεπε αρχικά να κατανοηθούν πλήρως μέσα στο κείμενο-πηγή και στη συνέχεια να γίνει έρευνα ώστε να αποφασιστεί ο καλύτερος δυνατός τρόπος προσέγγισης.

Σε υποσημείωση του κειμένου πηγή γίνεται αναφορά ότι το εκτιμώμενο ποσό αποζημίωσης για το νομό Λασιθίου, που πέρασε τις λιγότερες κακουχίες, για την λεηλασία και καταστροφή επίπλων ανέρχεται στο ποσό των 850 εκατομμυρίων προπολεμικών δραχμών. Αρχικά υπήρξε η πρόθεση να βρεθεί η αντιστοιχία του ποσού με τα σημερινά δεδομένα. Σύντομα όμως έγινε αντιληπτό ότι όχι μόνο αυτό ήταν παρακινδυνευμένο για τυχόν αποκλείσεις αλλά παράλληλα θα χανόταν το στοιχείο ότι λόγω του Β ΠΠ άλλαξε η αξία της δραχμής. Οπότε το ποσό μεταφράστηκε ως 850 million prewar drachmas.

Σημαντικό σημείο του κρητικού πολιτισμού αποτελούν οι μαντινάδες. Με βάση το ρυθμό και το περιεχόμενο κατέληξα στην παρακάτω απόδοση. Θεωρήθηκε σκόπιμο να μπει σε παρένθεση επεξήγηση για τον όρο *mantinada*.

*Each Cretan's race and every single family
can write a paper, having pages countless
and still that even if everything is said and everything is written,
his race's sufferings will still be unwritten.*

Contemporary Cretan, *mantinada* (folk song)

Ιδιαίτερο μεταφραστικό ενδιαφέρον παρουσιάζει και η φράση και έπειτα μεθυσμένοι κατελθόντες εχόρευαν επί των πτωμάτων των εκτελεσθέντων φωνάζοντας «Χάϊλ Χίτλερ» και «Ζήτω η Γερμανία» (ελληνιστί) που αποδόθηκε ως *and then, as they were descending drunk they danced over the dead bodies of the executed while yelling "Heil Hitler" and "Long live Germany" (in Greek)*. Όπως βλέπουμε για να περάσει η εικόνα και η περιγραφή στο κείμενο-στόχο έπρεπε να γίνει αποκατάσταση της γερμανικής και μετατόπιση της ελληνικής στη γλώσσα-στόχο δηλαδή τα αγγλικά.

Τέλος αξίζει να σταθούμε και στο πολιτισμικό στοιχείο *εορτή της Ανυψώσεως του Τίμιου Σταυρού* που αποδόθηκε *the day of the exaltation of the holly Cross*. Παρότι σε κάποια άλλη περίπτωση θα μπορούσε να απαλειφθεί, εδώ ήταν μείζονος σημασίας να διατηρηθεί καθώς έχει βαρύτητα για το περιεχόμενο. Τονίζει τη βαρβαρότητα όσων διαδραματίστηκαν εκείνη τη μέρα, είναι η αντίθεση προς το ότι μια μέρα ιερή και γιορτής τα γερμανικά στρατεύματα κατοχής εκτέλεσαν τόσους πολίτες.

5.3.1. Ιδιωματικές εκφράσεις

Για να γίνει όσο το δυνατόν πιο επιτυχημένη απόδοση της αυθεντικότητας του κειμένου είναι πολύ σημαντικό να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις ιδιολέκτους και τις ιδιωματικές εκφράσεις.

Αφενός γιατί κατά κύριο λόγο συναντώνται στο κείμενο όταν υπάρχει παράθεση προφορικού λόγου (πχ μαρτυρίες) και αφετέρου γιατί συναντώνται σποραδικά ιδιωματισμοί στο περιγραφικό μέρος του κειμένου, αυτό δηλαδή της καθαρεύουσας.

Και πάλι έγινε προσπάθεια για υφολογική ισοδυναμία, αν και όταν ο ιδιωτισμός υπήρχε σε

επίπεδο λέξης η ισοδυναμία δεν ήταν πάντα εφικτή- το *γραιές* αποδόθηκε ως *elder women*.

Η φράση «Παναγιά μου, Παναγιά μου!» που φώναζαν οι γυναίκες στο χωριό Αμιράς μετά την ομαδική εκτέλεση των αντρών, αποδόθηκε ως «Dear God, dear God!». Η φράση όμως «Τα μυαλά του πατέρα μου και του αδερφού μου ήσαν χυμένα χάμω» η οποία αποδόθηκε ως «My father's and brother's brains were spilled on the ground», δεν έχει διατηρήσει την αυθεντικότητα του κειμένου-πηγή καθώς δεν επιτεύχθηκε ισοδυναμία, οπότε δόθηκε βάση στη διατήρηση του περιεχομένου.

Η δήλωση της καταγωγής με τη χρήση του εκ + τοπωνύμιο, Ο εκ Φουρνέ Νικ. Φραγκομιχελάκης, αποδόθηκε ως of + τοπωνύμιο, δηλαδή Nik. Fragkomihelakis of vlg Fourne. Στις περισσότερες περιπτώσεις έγινε η προσθήκη της συντομογραφίας vlg για να γίνει πιο ευκολα αντιληπτό ότι μιλάμε για χωριό και όχι για πόλη ή επαρχία.

Το αξίωμα *προύχοντας* αφού έγινε έρευνα αποδόθηκε ως προεστός δηλαδή στην αγγλική γλώσσα *potentate*.

5.3.2. Τοπωνύμια και Ονοματεπώνυμα

Όπως αναφέρουν η Δημητρούλια και ο Κεντρωτής, ο Newmark προτείνει τις ακόλουθες κατηγορίες ονομάτων: ανθρωπωνύμια, τοπωνύμια και ονόματα πραγμάτων. Ως προς τη μετάφρασή τους, δέχεται ότι τα ονόματα έχουν συνδηλώσεις, όπως επίσης ότι η πλέον διαδεδομένη πρακτική είναι ο μεταγραμμιατισμός ή, κατά περίπτωση, ο εγκλιματισμός. Τα τοπωνύμια μπορεί να είναι επίσης μια πολύπλοκη ιστορία, καθώς συνήθως μεταγραμματίζονται, αλλά πρέπει και πάλι να λαμβάνεται υπόψη η ιστορικότητά τους.⁹

Στο κείμενο που πραγματεύεται η εργασία δεν υπάρχουν ονόματα ανθρώπων που να ενέχουν συμβολισμούς, τα ονόματα είναι ονοματεπώνυμα με την ιδιαιτερότητα ότι όλα τα μικρά έχουν γραφτεί ως συντομογραφίες, πχ. Μάρκ. Γιανναδάκη. Οπότε η τακτική που ακολουθήθηκε ήταν ο μεταγραμμιατισμός με τη διατήρηση της συντομογραφίας και επαναφορά στην ονομαστική πτώση, δηλαδή Mark. Giannadakis.

Αντίστοιχα λόγω της ιστορικότητας του κειμένου τα τοπωνύμια διαχειρίστηκαν με μεταγραμμιατισμό επαναφέροντας τα πάντα στην ονομαστική πτώση. Σε αυτήν την περίπτωση απλώς, λόγω της ιστορικότητας του κειμένου, έγινε ένας έλεγχος για την ορθότητα της ορθογραφίας τους ώστε ο αναγνώστης να μπορεί να ανατρέξει σε αυτά.

Για παράδειγμα το χωριό Σχοινές που υπάρχει στο κείμενο πηγή, γράφεται Σκοινές, ή ορθογραφία του ονόματος μπορεί να άλλαξε μέσα στο χρόνο ή μπορεί απλώς να υπήρξε κάποια ασυνέπεια στην ορθογραφία. Επομένως στο κείμενο-στόχο έγινε Skines.

⁹ Κεντρωτής, Γ, Δημητρούλια Τ (2015) Λογοτεχνική Μετάφραση Θεωρία και Πράξη. [ηλεκτ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/5252>

6. Επίλογος

Λαμβάνοντας υπόψη όσα αναφέρθηκαν παραπάνω η εκπόνηση της εν λόγω μετάφρασης είχε υψηλό βαθμό δυσκολίας και χρειάστηκε πολύ έρευνα και χρόνο για να φτάσει σε ένα υψηλό γλωσσικό επίπεδο. Το θέμα παραμένει επίκαιρο και έχει μεγάλο ενδιαφέρον. Η ενασχόληση με ένα κείμενο όπως αυτό με βοήθησε να γίνω πιο δημιουργική ως μεταφράστρια και να διευρύνω τις γνώσεις μου σχετικά τις μεταφραστικές μεθόδους επίλυσης προβλημάτων. Μέσω των γνώσεων αυτών που αποκτήθηκαν από βιβλία σχετικά με τη μεταφραστική διαδικασία και από τη φοίτησή μου στο ΤΞΓΜΔ, μπόρεσα να συντάξω ένα άρτιο μετάφρασμα από την ελληνική στην αγγλική γλώσσα.

7.Βιβλιογραφία

Μανόλης Καρέλλης, (2005) Ιστορικά Σημειώματα για την Κρήτη ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1866 ΩΣ ΤΗΝ ΚΑΤΟΧΗ. Κρήτη: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Κελάνδριος, Π. (2007) Η Μετάφραση των Οικονομικών Κειμένων. Αθήνα: Διάυλος

Γραμμενίδης, Σ, Δημητρούλια, Τ, Κουρδής, Ε, Λουπάκη, Ε, Φλώρος, Γ (2015) Διεπιστημονικές προσεγγίσεις της μετάφρασης. [ηλεκτ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/3901>

Κεντρωτής, Γ, Δημητρούλια Τ (2015) Λογοτεχνική Μετάφραση Θεωρία και Πράξη. [ηλεκτ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/5252>

Όλγα Παπαδοπούλου, (2017) Γλωσσολογία και μετάφραση: Η αναγκαιότητα υφολογικής προσέγγισης του πρωτοτύπου. [ηλεκτ. άρθρο] ΠΕΕΜΠ Διαθέσιμο στο: http://blog.peempip.gr/stylistics-source-text/#_ftn11

Reiss, K, Vermeer, H J (2014) Towards a General Theory of Translational Action. London: Routledge